

*Add, vegyék el híveid, kik
hitük beléd vetik, hétszeres
kegyelmedet!*

El Greco – Pünkösöd

Háromszoros pünkösöd

A Jézus Krisztusban hívő ember – összhangban az egyház élő hagyományával és az újszövetségi iratokkal – háromszoros pünkösdről tesz tanúságot: Jézus, az egyház és önmaga pünkösdjéről. Ez a három egymásba fonódó és egymástól elválaszthatatlan pünkösöd katolikus keresztény hitünk önazonosságának része. Jézus személyes pünkösdjét megkeresztelkedésekor élte át a Jordánnál, amikor küldetése megkezdésekor leszállt rá a Szentlélek, aki fölkenete, rajta is maradt és vezette őt, hogy Isten országa eljövetelének örömhírét szóval és tettel hirdesse mindenkinek. Ugyanez a Szentlélek töltötte el az apostolokat a jeruzsálemi anyaegyházban és a pünkösöd ünnepére odaérkezett zarándokokat is. Azon a napon a nyilvánosság elé léptek azok, akik korábban a „zsidóktól való félelmükben bezárták az ajtót” (Jn 20,19). A Szentlélek rájuk áradásától készen állnak arra, hogy addigi félelmüktől megszabadítottan és megalkuvást nem ismerő merészséggel megvallják hitüket abban a keresztre feszített Jézusban, akit Isten Úrrá és Krisztussá tett (vö. ApCsel 2,36). Az első pünkösödkor az egyházon keresztül a világra kiáradt Szentlélek tesz bennünket is alkalmassá arra, hogy tanúskodjunk Isten életünkben megtapasztalt munkálkodásáról.

Pünkösöd szentmise-olvasmányai olyan tapasztalásokat tartalmaznak és tárnak elénk, amelyek fontolóra vételével segítséget kapunk ahhoz, hogy szavakba önthessük a Szentlélek folytonos tevékenységét életünkben és általunk a világban. A heves szélvész és a tüzes lángnyelvek a Szentlélek munkálkodásának fő jellemvonását jelképezik, és jól kifejezik azt a megtisztító erőt, elevenséget, lendületet és bátorságot, amelyek más emberekké alakítanak minket.

A továbbiakban lássuk egyenként a háromszoros pünkösödöt.

Jézus pünkösdje a Jordánnál

Jézus sok éven át élte Názáretben a zsidó emberek normális életét anélkül, hogy a figyelmet magára terelte volna. Miként akkor sokan mások, úgy ő is azzal az igyekezettel tartott a Jordánhoz, hogy még elevenebben élje meg az ősatyák hitét. Ennek érdekében nem zárkózott el Keresztelő Szent János felrázó igehirdetése elől, noha Jézusnak nem volt szüksége rá. Ő Istenre és az egyre elevenebben megélt hitre nyitottan élte át személyes pünkösdjét a Jordánnál. Megkeresztelkedésekor leszállt rá a Szentlélek, és rajta maradt. Ezután lépett örömhírével a nyilvánosság elé, és elkezdte teljesíteni üdvözítő küldetését.

Az általa egybehívott és megalkotott tanítványi közösség is a Szentlélek kiáradásával lépett a jeruzsálemi nyilvánosság elé, hogy hirdesse zsidóknak és pogányoknak egyaránt: Jézus nemcsak mindenki végérvényes üdvhozója és közvetítője, hanem üdvössége is. ►

folytatás a 2. oldalon

- ▶ Jézus igehirdetésének módjából és tartalmiságából következtethetünk arra, hogy mennyire eltelt Szentlélekkel. Szavai egyre intenzívebb bizalmat ébresztettek az irgalom Istenében, aki mindenkinek agapé-szeretettel szerető mennyei Atyja. Így bátorította kortársait arra, hogy keressék Istent, és ha megtalálták őt, akkor ne tángítsanak tőle soha többé.

Jézus nem akart eredményt elérni másokat lenéző, megvető, elítélő vagy félreállító, az embert méltóságában sértő és megalázó szavak használatával. *„Bűnt nem követett el, hamisság nem volt ajkán. Amikor szidalmazták, nem viszonozta a szidalmat; amikor szenvedett, nem fenyegetőzött, hanem rábízta magát az igazságos bíróra”* (1Pt 2,22-23). Beszédstílusában vezető szempontjainak számított az – akármilyen erkölcsi állapotban élő – ember méltóságának mindenkor kijáró tisztelet megadása, a béke kötelékének megőrzése és a legnagyobb (élet)áldozatot is megkövetelő kiengesztelődés elérése Isten és ember, valamint ember és ember között. Jézus tanítványai számára sohasem késő, hogy Mesterüktől elsajátítsák a megroppant nádszalat össze nem törő bánásmódot másokkal és a pislákoló mécsbelet ki nem oltó (vö. Iz 42,3) beszédstílust.

Az újdonság erejével hatott a kortársak számára az, hogy Jézus mindenkit biztosított arról, hogy elnyerheti Isten irgalmát. Mondanivalójának ezt a sarkalatos pontját megtestesítette azzal, hogy odafordult a választott nép testéből kitaszítottakhoz. *„A farizeusok és az írástudók méltatlankodtak miatta. Ez bűnösökkel áll szóba, sőt eszik is velük – mondták”* (Lk 15,2). Az izraeliták Isten általi kiválasztottságuknak köszönhetően jobbaknak, az Ő kedvenceinek tartották magukat, és ezért lenézték azokat, akik nem a szövetség népéhez tartoztak. Ezt az elitista beállítottságot a Mester eltörölte azzal, hogy szeretete a pogányokra is kiáradt. A kafarnaumi pogány százados hitét pedig példaképpül állította kortársai elé: *„Bizony mondom nektek, Izraelben nem találtam ekkora hitet”* (Mt 8,10).

Értünk és üdvösségünkért *„... az örök Lélek által saját magát adta tiszta áldozatul az Istennek, hogy az élő Istennek szolgáljunk”* (Zsid 9, 14). Jézus áldozati kereszthalálának és feltámadásának ünneplésében, a szentmisében, Ő mindenkinek azzal a szeretettel ajándékozta önmagát Szentlelkében, mellyel kínhalált szenvedett értünk. Az Újszövetség áldozatában mi is ugyanabban a Szentlélekben adjuk át önmagunkat Jézusnak és vele egyesülten formálódunk mennyei Atyánknak szentelt örök áldozattá (vö. III. eucharisztikus ima).

Az apostolok pünkösdje Jeruzsálemben

Pünkösdkor Jeruzsálemben (vö. ApCsel 2) újra megtörtént az, ami végbement Jézus életében küldetése teljesítése nyitányaként. A meghívott tanítványok az értük megfeszített és feltámadt Jézus Krisztus nyomába szegődtek, de csak a Szentlélek kiáradásakor váltak alkalmassá arra, hogy megingás nélkül járjanak az Ő nyomában, és egyre jobban elmélyüljenek tanítványságuk minden velejárójában.

A következő tanítványság határozott kezdete az, ami Jeruzsálemben történt az első pünkösdkor a tanítványokkal és szimpatizánsaikkal. A Szentlélektől fellelkesülve léptek a nyilvánosság elé, hogy vallomást tegyenek arról, akinek odaszentelték önmagukat. Ezzel véget ért rejtőzködő életmódjuk. Tudatában voltak, hogy ennek a lépésnek a megtételéért sokat kell majd szenvedniük, ahogyan Mesterük is szenvedett ellenfelei miatt: a vének, a főpapok és az írástudók elvetették, megölték, de harmadnapra feltámadt (vö. Mk 8,31).

A feltámadt Mesterükkel történt találkozásuk élménye és megerősítésük a Szentlélekkel, akit tűzként élhettek át magukban, arra sarkallta a tanítványokat, hogy elszántan kezdjenek embereket gyűjteni Jézus köré. Ezt a missziót, ennek jelenét és jövőjét önmagukkal együtt letették Isten kezébe, amiképpen egykor Mesterük is.

Pünkösöd az egyház születésnapja. Az egyház pedig a kiáradt Szentlélek tevékenykedésének eszköze, amelyet a mennyei Atya akart, és Jézus Krisztus hozott létre küldetésének teljesítésében. Az egyház nem valamely civil egyesület mintájára, szabad akaratú emberek társulásának eredményéül jött létre és gyarapszik, hanem a Szentlélek egyesíti és kapcsolja közösségbe azokat, akik Krisztus evangéliumát életükbe befogadták és elszántan valóra akarják váltani.

Pünkösöd a mi életünkben

Egy évben egyszer ünnepelhetjük karácsonyt. Húsvétot évente és az ünnep tartalma szerint minden vasárnap. Pünkösödöt azonban újra meg újra, életünk valamennyi napjának minden órájában, ha szívből megnyílunk a Szentlélek előtt. Ezért is jó naponta kérnünk, hogy a Jézust vezérlő Szentlélek legyen az én vezetőm és erőm egész nap, hogy tanúságot tehessek az ő agapé-szeretetről!

A Szentlélek fogatosítja bennünk, hogy megbékélten élhetünk önmagunkkal és másokkal, szeretettel megérthetjük és alakíthatjuk életünket és másokét. A keresztény ember olyan ember, mint a többi, azonban

mégis más. A tisztán kegyelemre visszavezethető más-sága azzal a többlettel magyarázható, hogy visszatükörözi Isten világosságát, és Isten tükröződik benne. Ez megmutatkozik az igazság vonatkozásában a következőképpen: A ma élő embernek igen fontos az, ami hasznára válik és kényelmének jó szolgálatot tesz. Ha azonban nincs megismerhető végső vallási igazság, amelyet élete alapjául megtesz, akkor könnyen meginog mind az, amit felépített, és mindent felhasználhat arra, hogy másokat kihasználva szolgásgba hajtsa és megtévesztesse őket, de legfőképpen önmagát. Az ilyen beállítódású emberrel ellentétben a Szentlélek feltárja az igazságot életünk értelméről és céljáról. A feltárt igazság befogadásának köszönhetően többé már nem tart fogva minket a halál sötét éjszakája, hanem miénk Isten élete, az agapé-szeretet. Erről tette Szent Pál ezt a gyönyörű vallomást: „...szívünkbe áradt az Isten szeretete a nekünk adott Szentlélek által” (Róm 5,5).

Amint Isten örök Igéjének velünk egyként egyszemélye a Szentlélek teremtő műve, úgy az ember kereszténnyé válása is a Szentlélek alkotása, mivel a hívővé válás folyamata meghalad minden emberi lehetőséget. Senki „sem mondhatja, hogy Jézus az Úr, csak a Szentlélek által” (1Kor 12,3). A Szentlélek tisztít meg minket a bűnbocsánat fürdőjében, amely mindig esélyt ad az újrakezdésre: a bűneink okozta összetörtségünk romjából isteni életre kelt minket. Neki köszönhetően lehetünk a mennyei Atya gyermekei, Krisztus testvérei és az Ő templomai. A Szentlélek iktat be minket a Szentháromság egy Isten boldog életébe és üdvösségfogantató cselekvésébe. A Szentlélek formál minket olyan, általa lelkesített keresztényekké, akik életüket igenlően elfogadják és alakítják Jézus húsvéti misztériuma szerint.

Ajándékba kaptuk a Szentleket a keresztségünkben és ajándékainak teljességét béralkozásunkban annak érdekében, hogy Krisztus által éljünk mennyei Atyánk az egyház közösségében. Csak ezzel a háttérrel vagyunk képesek betölteni küldetésünket a világban. Ennek folyamatában döntő fontosságú, hogy ne legyenek gátlásaink és félelmeink tanúságtételünkben hitünkéről, és ezt öntudatos alázatosságban és meghívó módon éljük meg mindenkor és mindenhol. A hatékony tanúságtétel megkívánja egyidejűleg két kötetlenség meglétét. Az első a szilárd meggyőződésünk arról, amit tanúsítunk, a második pedig tevékeny jelenlétünk az élettel adott kapcsolathálózatban.

Nem kedvetleníthetnek el minket esetleges visszahívásaink missziós lendületünkben és kudarcaink a misztériós módszerek alkalmazásában. Ne feledjük, hogy az

apostolok sem váltak a Szentlélek kiáradása után hibátlan jellemű és munkájú emberekké (vö. Gal 2,11-14). A Szentlélek folyton hívta őket a küzdelmes megújulásra és a még odaadóbb helytállásra Jézus életpéldájának követésében.

Ne legyenek illúzióink azt illetően, hogy a Krisztushoz tartozásunk nyilvánosságban történő tanúsításának folyamatában nem kell küzdenünk ellenszéllel. Ezt a küzdelmet a családon belül is meg kell vívni. A hozzá szükséges erőt a Szentlélek árasztja ránk. Az első pünkösdkor a tanítványokat maró gúny tárgyává tették, és rideg visszautasításban volt részük. Ahogyan Jézust és apostolait nem törte meg ellenségeinek és gúnyolójának a megvetése, úgy a mi elszántságunkat, leleményességünket és lendületünket se fékezze az, ha misztériós munkánkban akadályokba ütközünk, és ha azt tapasztaljuk, hogy igen csekély a szolgálatunk eredménye – emberi mérlegelés szerint.

Egy mindenki által érthető nyelven beszéljünk

A hit megélése és a közéletben történő tanúsítása tekintetében segítő ösztönzést meríthetünk abból, hogy az apostolok az első pünkösdkor „különböző nyelveken kezdtek beszélni úgy, ahogy a Lélek szólásra indította őket” (ApCsel 2,4). A Jeruzsálemben érkezett pünkösdi zarándokok közül azonban „mindenki a saját nyelvén hallotta, amint beszéltek” (ApCsel 2,5-6).

Lételemünknek bizonyul egy mindenki részéről el-sajátítható és nagy hatásokkal alkalmazható élő és életető nyelv, amely nem igényel fordítást. Ez a nyelv az agapé-szeretet. Jézus ezen a nyelven szólt mindenkinek, és arra vágyott, hogy övéi ezt a nyelvet megtanulják és öntudatosan használják. Mennyire beszéljük magabiztosan ezt a nyelvet úgy, hogy mások tőlünk el-sajátíthassák, és jól használhassák?

Ennek a nyelvnek a használatával nem beszélhetünk mellé, mert nem lehet mellékes az a felismerés, hogy Isten és jóakaróim által agapé-szeretettel szeretett ember vagyok. Ők életemet ebbe a szeretetbe ágyazták, ill. ágyazzák. Hozzájuk hasonlóan legyen nekem is gondom arra, hogy szóval beszéljem és tetteimmel hirdessem megváltott életem alaphangját: a Jézus feltámasztásában győzedelmes Istentől jövő szépség, igazság, jószág és szentség szimfóniáját, függetlenül attól, hogy elismerést és köszönetet kapok-e mindezt, vagy le-húzó érdektelenség, sőt megvetés lesz-e a reakció minderre.

Krakomperger Zoltán
plébános

Krisztus dicsőítésére sok út lehetséges

A művészek Istent dicsőítik munkájukkal, különösen akkor, amikor legkiválóbb teremtményét, az embert ábrázolják.

Az élet számos területén találunk kiválóságokat, akik életútjukkal, családi életükkel, munkájuk példájával igazolják ezt az állítást.

A mai kor művészei között is akad jó néhány, akik valóban alázattal szolgálják a Teremtőt.

Ritók Lajos festőművész alkotásai világos, egyértelmű alkotások, nem kell a fantáziánkra hagyatkozni, hogy kitaláljuk, mi lehet az, amit látunk. Képei láttán mondhatjuk, hogy az embert – különösen az idős, életét már meg- és leélt embert – ábrázolja kitűnő ecsetvezetéssel.

Nagyváradi születésű, Debrecenben és Budapesten élő művészről van szó. A világ öt kontinensén mutatta be festményeit, és amire talán a legbüszkébb, hogy volt közös kiállítása Rembrandt festményeivel, vagy, hogy a párizsi Louvre-ban is szívesen látott és visszatérő festőművész ő.

Számos kitüntetés tulajdonosa, legutóbb 2019-ben kapta meg a Magyar Arany Érdemkeresztet.

Békéscsabán, a Munkácsy Múzeum kiállításán volt látható a művész munkájából egy monumentális krisztus-festmény: Krisztus a keresztfán a halál pillanatában. A festményen Krisztus fejét drámaian ábrázolja. Az egész festményen Krisztus tekintete, az arcvonása az, ami a legmegrázóbb és elgondolkodtatóan szuggesztív látvány. A szem a szenvedést fejezi ki, de a jövőbe látást is tükrözi. Tökéletesen mutatja mindazt a borzalmat, amit Ő már akkor látott a halála óta eltelt több, mint 2000 évben előre...

Ez nem belemagyarázás, hanem a festő lelkében élő Krisztus-arc kifejeződése. Elképzelhető, hogy rövid időn belül a Vatikánban lesz ez a remekmű.

Büszkék lehetünk arra, hogy egy magát magyar művésznek valló zseni ecsetjéből ilyen ragyogó alkotás született!

v. Reviczky Éva

Hálával áldlak

A KATOLIKUS KARITÁSZ MUNKATÁRSAINAK

*Hálával áldlak, Istenem,
azért is, ami nincs nekem,
ahogy fülemben cseng a csend,
azzal is jóságod üzen.*

*Csak egy mosoly és semmi szó,
mert ami ki sem mondható,
szívünkben dobog, végül is
érezzük szavak nélkül is.*

*Örökbe kaptuk a reményt,
tanulni tanútlan erényt,
boldogan gyakorolható
a jó, a jó, a jó, a jó –*

*Hálával áldlak, Istenem,
mindenért, ami megterem,
szolgálók, mint az angyalok,
bár nem repülve, csak gyalog.*

Zsirai László

Zsirai László Magyar Arany Érdemkeresztrel kitüntetett író, költő, publicista, irodalmi szerkesztő, a Magyar Írószövetség, az Artisjus Magyar Szerzői Jogvédő Iroda Egyesület, és a Magyar Művészeti Akadémia nem akadémikus tagja; a JEL folyóirat szépirodalmi rovatvezetője, a Keresztény Élet külső munkatársa.

Jézus hálaadása

Jézus hálát ad és magasztalja az Atyát, azért, hogy embertestet alkotott neki. Hálát ad, hogy elhozhatta az Atya szeretetét, irgalmát, jóságát. Hálát ad, hogy áldozata által a megváltás művét véghez vihette, hogy életét adhatta az emberiségért, ezáltal nekik az élet teljességét, örök életet adhatja. Hálát ad Jézus az Atyának, mindenek forrásának, a szent és örökkévalónak, de hála a Szentlélek indítása, jelenléte és működése által valósul meg. Ez a hála benne van abban az örök szeretetben, amellyel a Szentháromság személyei szeretik egymást, az Ő szeretetük által teljesíti Jézus a megváltás művét.

Jézus hálaadása az Ő órájában sűrűsödik össze, a szenvedésében és kereszthalálában csúcsosodik ki. Az Ő órája már elkezdődött a megtestesülésében, hiszen szolgálai alakot öltött és kiüresítette önmagát, egy lett közülünk a bűnt kivéve. Az Ő órája nyilvánvalóbbá válik a nyilvános működésével, amikor hirdeti az Atya jóságát, irgalmát. Mindannyian ebbe kapaszkodhatunk. Eből a hálaadásból élünk mi, emberek. Amikor elérkezik Jézus bevonulása Jeruzsálembe, örül; amikor asztalhoz ül tanítványaival, ujjong, hogy adhatja a nagy ajándékot, önmagát az Atyának engesztelő áldozatul és az emberiségnek megmentésül. A legtöbbet és a legnagyobbat adja az Atyának, de nekünk, az emberiségnek is: életét adta üdvösségünkért, testét és véré a szent színek alatt az Eucharishtiában lelkünk táplálékául és hitünk erősítésére. Rá vagyunk szorulva Jézus hálaadására

szára azért is, hogy a mi kéréseinket is elfogadja az Atya, és az Eucharishtiával táplálkozva eljuthassunk az örök életre.

Az Újszövetségben az ember hála a mindig Jézus hálaához csatlakozik.

Jézus így dicsőítette Istent: „Áldalak téged Atyám, mennynek és földnek Ura (...) Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik elfáradtatok és meg vagytok terhelve, nyugalmat találtok lelketeknek” (Mt 11, 25-29). Hálát adott a kenyérszaporítás előtt, hogy adhat az embereknek, örömet okozhat. Lázár feltámasztásánál szemét az égre emelve így imádkozott: „Atyám, hálát adok neked, hogy meghallgattál” (Jn 11, 41). Szent Pál is ezt kívánja tőlünk: „Adjatok hálát mindenkor, mindenért Urunk Jézus Krisztus nevében Istennek, az Atyának” (Ef 5, 20). Az Isten iránti szeretet és hála az alapja Jézus dicsőségének és létezésének. A három ifjú hálaadását a zsolozsmában is imádkozzuk: „Adjatok hálát az Úrnak, mert jó, mert irgalma örökkévaló” (Dániel 3, 89) és Szűz Mária imáját is: „Magasztalja lelkem az Urat” (Lk 1, 46). Szent Pál a hálátlanságot erkölcsi hiánynak nevezi. „Megtanultam, hogy beérjem azzal, amim van. Mindent elviselek abban, aki nekem erőt ad” (Fil 4, 12-13).

Mindig van miért hálát adnunk, de Istennek szóljon ez a hála, legyen szívből jövő és őszinte. Adjunk hálát a létért, a próbatételekért és az Úr irgalmáért.

Orosz Lőrinc, ny. plébános

De jó öregnek lenni!

A VÍRUSJÁRVÁNY ELŐNYEIRŐL

A korona-vírus hátrányait mindannyian ismerjük és érezzük. Ugyan ki beszélne az előnyeiről?

A családban én vagyok a legidősebb, 81 éves. Egyedül élek családi házban, mellette elég nagy kerttel. El tudom látni magamat, de a „Maradj otthon!” felhívásnak engedelmeskedve nem lépek ki az utcára. Ettől – bár a fertőzéstől nem félek – egyáltalán nem szenvedek.

Öcsém a családjával a közelemben lakik, felajánlották, hogy bevásárolnak, postára, gyógyszertárba elmennek és elhozzák nekem az Új Embert. Az önkormányzattól felhívtak, és megkérdezték, nincs-e szükségem valamire. Megköszöntem figyelmességüket, de nem kértem segítséget.

Koromnál fogva – akaratlanul is – az érdeklődés központjába kerültem. A háziorvoshoz sem mentem el gyógyszert kiírtni, csak telefonon rendeltem meg, a gyógyszerész kiadta. A szakorvoshoz nem mentem el a megadott időben, ő hívott fel, postán küldte ki a papírokat. A postás olyan óvatos, hogy a küldeményeimet öcséméknél adja le, nehogy megfertőzzön engem.

Nem unatkozom. A háztartási munkák és a kertészkedés kitöltik napjaimat. Mivel koromnál fogva lassulok, a tervezett teendőket be sem tudom fejezni estig.

Telefonon tartom a kapcsolatot a külvilággal. Testvéreimmel minden nap beszélek. Olyanok is érdeklődnek hogylétem felől, akik vagy soha nem hívtak még fel, vagy akikkel 10 éve nem tartom a kapcsolatot. Szomszédaim igen segítőkészek, valami meglepetéssel mindig kedveskednek: palacsinta, egy adag leves, egy tisztított galambfióka. Öcsémék húsvétra annyi készített hoztak, hogy napokig kitartott. Azóta is küldi a sógor-nőm a finom falatokat, ellátnak minden jóval.

Húsvét előtt más évben izgulok, kapkodok, hogy az ünnepre mindennel kész legyek. Most nyugodtan végeztem az előkészítő munkákat, sőt még zenehallgatásra is jutott időm a Nagyhéten: Bach-passiókat hallgattam.

Isten gondviselő szeretetét nap mint nap meg tapasztalom. Mindig küld megfelelő embert a segítségemre.

Hogyan tudom viszonzni a jótetteket? Én is felhívom a hasonlóan egyedülálló időseket, a szomszédoknak szedek egy-egy csokor tavaszi virágot, öcséméket a tyúkjaik ellátják tojással, egyik frissen operált ismerősömben is telefonon tartom a lelket.

A bezártságtól és a félelemtől nem szenvedek. Isten ajándékának tekintem az itthon töltött időt, elfogadom a környezetemben élőtől a segítséget, szolgálatot, ha tudom, viszonzom, de minden esetben imádkozom értük, és hálát adok Istennek a sok jóért.

Ami hiányzik: a mindennapi szentmise, de rádión keresztül igyekszem pótolni.

A vírusjárvány elmúlik, remélem, családjunkat elkerüli a betegség! És azt is remélem, hogy a most tapasztalt segítőkészség, egymásra figyelés továbbra is megmarad!

A vészterhes időkben valami felcsillant előttünk a világbéke lehetőségéből. Isten segítségével munkálkodjunk rajta mindnyájan!

Géczy Mária

Különbőség

*Uram, ezek tanfolyamra vágnak,
hogy a végén kitöltess velük egy tesztet
arról, hogy a boldogságból miként
tudnának könnyedén kiharapni
a többiekénél sokkal nagyobb gerezdet.*

*Mi pedig – szíved szavára hallgatók –
szeretettel cipeljük tovább a keresztet.*

Zsirai László

Labouré Katalin

EGY SZENT SÍRJA FELETT MISÉZTEM

Újmisésként 1972-ben barátaim és az égiek aján-dékaként eljutottam egy szép európai körútra: Bécs, Párizs, Lourdes, Milánó, Velence, Bécs. 1972. VII. 7-én, pénteken reggel 6 órakor Párizsban egy apáca-zárdában olyan oltárnál miséztem, amely alatt egy Szent Katalin nyugszik, jelezte Márkus Sándor, a magyar misszió lelkésze. Amikor úrfelmutatáskor tér-det hajtottam, akkor figyeltem meg, hogy apáca ruhá-ban van, üveglap mögött fekszik a holtteste. Tehát tes-te épségben megmaradt. Mire befejeztem a misét, már gyülekeztek a templomban, legalább 150 szerzetes nő-vér, de világiak is jöttek. Később utánanéztem, ki is ez a Szent Katalin. Hiszen 1980. V. 31-én II. János Pál pápa a következő imát mondta ennél a sírnál. „Üdvözlégy, Mária, kegyelemmel teljes. Ó bűn nélkül fogantatott Mária, imádkozzál érettünk, akik Hozzád menekülünk. Ilyen imát sugalltál, Mária Labouré Szent Katalinnak ezen a helyen éppen 150 éve, ezt a könyörgést, amely azóta is rá van vésve az éremre, és hordozza oly sok hívó az egész világon. Ezen a szent helyen én magam is vissza akarom adni Neked azt a bizalmat és nagyon mély ragaszkodást, amellyel mindig megajándékoztál. Totus tuus / Egészen a tiéd vagyok, Istenem. / Zarándok-ként jöttem ide... ahogyan boldog Maximilián Kolbe ép-pen 50 éve, mielőtt Japánba indult missziós útjára.”

Ez a vincés nővér 1806-ban született egy kis burgun-diai faluban. Anyja 1815-ben halt meg 46 évesen, mivel húsz év alatt 17 gyermeket szült, de csak tíz maradt életben. Apja polgármester volt egy időben. Elhunyt anyja szobájában volt egy Mária-szobor, Katalin ezt át-ölelte, és kérte, hogy további életében ő legyen az édes-anyja. Rövid időre rokonokhoz került, de apja vissza-

hívta. Katalin szerette a hajnalt. A közös esti imáknak otthon hagyománya volt. 1818. I. 25-én lett elsőáldozó. 12 évesen gazdasszony lett otthon. Kemény munka há-rult rá: a kenyérsütés és a nagymosás. Hétközben egy-szer elment a templomba, hosszasan imádkozott. Nem volt a falunak helyben papja, emiatt nem miséztek és nem őrizték az Oltáriszentséget. 14 évesen már pénte-ken és szombaton is böjtölt. Álmában kapta az intést, Istennek tervei vannak vele. 21 éves korában apja visz-szautasítja, hogy apáca legyen, mivel adott már egy lányt a rendnek. 1830. I. 14-én mégis felvették, majd bevonult a párizsi zárdába. Fivére és sógornője gondos-kodott a hozományról. Szent Vince leányai közé lépett. Itt Isten és az ima volt az első helyen. Nagy esemény volt Szent Vince ereklyéjének áthozatala az ő kápolná-jukba IV. 25-én, amikor az árvák és a szegények alkot-ták a tömeget. Katalinnak látomásai voltak a Szent Lázár kápolnában, Szent Vince ereklyéi előtt. A sötét látomás: Szent Vince gyötrődik az országra zúduló ba-jok miatt; a piros látomás: a Boldogságos Szűz közben-járására nem pusztul el Szent Vince két szerzetes-családja, a lazaristák és a vincések. Megjelent neki a kápolnában a Boldogságos Szűz. „A jó Isten küldetést akar rád bízni” – mondta Mária 1830. VII. 27-én. Az egy-házra nehéz idők jöttek, kitört a forradalom. XI. 27-én este közös elmélkedés kapcsán látta a Szent Szület, mint egy képet, két kezéből tündöklő fénysugarak árad-tak, alatta pedig a szöveg: „Ó bűn nélkül fogantatott Mária, imádkozzál érettünk, akik Hozzád menekülünk.” A kép megfordult: egy M betűt, fölötte keresztet, alul Jézus és Mária szívét látta. Hallotta a hangot: e minta szerint kell érmet veretni. Aki viseli, az Isten anyjának oltalmát élvezi. Gyóntatója hallgatásra kényszerítette, de az érsek engedélyezte 1500 db érem verését, és osz-togatták. Egy 8 éves kolerás kislány meggyógyult, ami-kor elfogadta az érmet. Rohamosan terjedt az érem iránti igény, mivel érezték a kegyelem áradását. Lelki fájdalmat jelentett Katalinnak az apja halála és az, hogy nővére elhagyta a rendet. Katalin sok imájára azonban visszatért a rendbe. Az irgalmas nővérek szerették a szegényeket, ezért a nővéreknek szép haláluk volt. A kommün ideje alatt agyonlőtték az érseket, 5 jezsui-tát és 15 papot. Katalin 40 évvel előbb látomásban ér-tesült az érsek haláláról. 1876. XII. 31-én este 7 órakor halt meg, amit előre megmondott. Nővértársai imával búcsúztak tőle. Tudták, ő látta a Szent Születet. 1947. VII. 27-én XII. Piusz pápa avatta szentté.

Általa sokan megérthették: érdemes Istennek élni. Példaértékű az egyszerűsége.

Orosz Lőrinc ny. plébános

Orgonáinkról

Szent Anna tiszteletére 1746. június 5-én felszentelt plébániatemplomunk, amely 1993. május 30-tól székesegyházunk, a megbízható kutatások szerint eddig három orgonával rendelkezett. Feltételezhető azonban, hogy a 18. században is volt orgonája, de annak még nem sikerült nyomára bukkanni. 1816-ban valószínűleg a nagyváradi Johannes Emmanuel Kremer (más írásmód szerint Krämmer vagy Kummer) épített templomunkban egy kétmanuálos, 16 regiszteres, pedál nélküli, mechanikus orgonát, amely kb. 100 évig szolgálta templomunk liturgiáját (Solymosi Ferenc közlése).

A most látható orgonánk szekrénye Rieger Ottó által 1913-ban készült. Érdekes adatokat olvastam a Domus Historia-ban. A Rieger-orgona építéséhez szükséges anyagi háttérrel Szabó Miklós özvegye, született Csathó Ida református asszony végrendelete tette lehetővé. Erről így ír Gróh Ferenc (1906–1918) prépost-plébános: „1913. január 17-én engedélyt adott kegyelmes Főpásztorunk, hogy a templom hasznavehetetlen, rozoga orgonája helyett Rieger Ottó budapesti jónevű orgonagyáros által egy 22 változatú orgonát készíttessünk 15 210 koronáért. Ezen összeghez a hitközség vagy a templom pénztára egy fillérrel sem járul, mert 1908. március 17-én özv. Szabó Miklósné ref. úriasszony végrendeletileg hagyott 6000 koronát, mely kamataival 7403 koronára szaporodott. Éveken át gyűjtöttünk 6 720 koronát. E 14 123 koronán felül szükséges összeget a kisprépost-plébános pótolja. Az új orgonát 1913. október elején óhajtják felállítani.”

Az új orgonát 1913. október 17-én adták át, kiegészítve elektromos motorral is, melynek költsége 1000 korona volt. Ezt az összeget Váczy János világi elnök biztosította. „Így tehát az új orgona mellékkiadásokkal együtt 17 000 koronába került. 1918. február 26-án az orgona homlokzati sípjait háborús célokra elvitték. Február 26-án volt az a szomorú nap, midőn a minist. [miniszteri] megbízott: Kerékgyártó István debreceni orgonaépítész 76 cinsípót vett ki az öt évvel ezelőtt 17 ezer koronával felállított gyönyörű hangú orgonánkból; ezeket a drága cinsípkokat összetiporták, összetördelték, és 122 kiló súllyal Budapestre szállították, hogy a még mindig tartó háború céljaira felhasználják; siralmas látványt nyújt az ékességeitől, erős hangjától megfosztott és előbb a templomunk ékességéül is szolgáló szép orgonánk.” Később ezeket a sípkokat pótolták, de már nem ónból, hanem horganyból készültek.

Ezt követően a Domus Historia-ban 50 évig nem tesznek említést az orgonáról. 1968-ban és 1977-ben végeztek rajta általános javítást. Az első Üveges Zoltán (Debrecen), míg a második generáljavítást Lovász István (Nagyecséd).

A '80-as évek közepén felmerült kérdésként, hogy a Rieger-orgona betölti-e szerepét a liturgiában és lehet-e rajta színvonalas koncerteket tartani. Tímár Mihály (1982–1988 között) volt plébános Hollai Keresztély orgonaművész, főiskolai tanár véleményét kérte ki. Hollai Keresztély egy teljesen új orgonát álmodott meg. Felkérte Trajtler Gábor orgonaművészt, akivel közösen

megtervezték az új orgona hangképét. Az új orgonát 41 regiszterrel, hárommanuálosra és pedálra tervezték. Magyarországon ekkor minőségi munkát az Aquincum orgonagyár tudott végezni, ezért velük vették fel a kapcsolatot. Kovács Andor plébánossága idején (1988–1991) 1988. november 13-án hozzájárulását adta Gulyay Endre kiérdemesült szeged-csanádi püspök az új orgona megépítéséhez. „1988. november 27-én az oltár elé helyeztük azokat az öntömböket, melyeket az orgonagyár küldött azért, hogy a híveknek be tudjuk mutatni, elkezdtük az orgona építését, megvettük az első alapanyagot.”

1989-ben a helyszín felmérése után, július 30-án szerződést kötöttek. 1991-ben nézeteltérés lépett fel az orgonagyárral a szerződött árat illetően, ugyanis az infláció jelentős mértékben befolyásolta az új orgona végösszegét. Ezért egy ideig le is állt az új orgona építése. Orosz Lőrinc plébános (1991–2017) 1992 nyarán tisztázta a félreértést, és utána rohamos tempóban folytatódtott a megtervezett orgonánk építése. A régi orgonát elbúcsúztatták. „1993. május 11-én az orgona közeli bontása miatt búcsúhangverseny volt. Orgonált Dobos Mihály, Dobi Bálint és Hollosi Gábor, szép műsor volt, de kevesen voltak.” Székesegyházunkban 1993. június 15-én szentelték fel Bosák Nándort, egyházmegyénk első püspökét (1993–2015). A Rieger-orgona ekkor szólalt meg utoljára liturgián. Másnap a kántor vezetésével elkezdődött a hangszer lebontása. Ezt követte az orgonaszekrény festése, majd aranyozása. „1993. július 15-én megérkezett a játszóasztal és fasípok, egyéb szállítmány, a Szent Antal kápolnába raktuk be.” A helyszíni munkák augusztusban kezdődtek el. Az orgonagyár lelkiismeretes munkát végzett. Ennek köszönhetően 1993. december 12-én a 10 órai szentmisén szentelte fel az Aquincum-orgonát Ft. Bosák Nándor megyéspüspök. „Másnap, 1993. december 13-án, hétfőn szakmai nap volt, majd 17-én pénteken este a két tervező adott hangversenyt.” Ezt követően a liturgián kívül az Aquincum-orgonán jeles orgonaművészek koncerteztek, elsőként Gergely Ferenc, majd Hollai Pálúr, Karasszon, Jakab Hedvig, Szatmári Zsigmond, Enyedi, Koloss, Virágh Endre, Eckhard Schland és sokan mások követték őket.

2006 őszén megtörtént az orgona első meghibásodás-feltáró átvizsgálása és tisztítása. 25 év elteltével megszületett bennem egy terv, amely orgonánk székesegyházi hangzását segíti elő. Az Apertum Kft. szakembereivel tervet készíttettem, mely szerint két új regiszterrel bővül orgonánk: egy vízszintes trombitával és egy oboával. Nagy öröömre mindkét regiszter beépíthető. Részlet a tervből: „A Trompete real elnevezésű

sípsor transzmissziós megoldással az orgona manuál művein 8' és 4'-as, míg a pedálművön 8', 4' és 2'-as fekvésű regiszterként is kapcsolható lesz. Ennek megfelelően a sípsor hangterjedelme C-a4-ig 70 hang, melyből az utolsó oktáv sípjai ajaksípok.

A másik sípsor, az Oboa 8' regiszter a harmadik manuálra, a redőnyműbe épül be, a hangszeren megszólaltatható romantikus zeneművek autentikusabb előadómódjához szükséges hangszínek gazdagítása céljából. Az Oboa 8' regiszter C- a3-ig teljes tölcserhosszal rendelkező nyelvsípkból áll. Az új regiszter a Vox humana 8' (már meglévő) sípsor helyére épül be, hogy fizikai kiterjedése minél kevésbé befolyásolja a redőnymű belső akusztikai terét. A Vox humana 8' regiszter a Mixtur 4-5x regiszter fölé épül be kiemelt szelládákra.” A két új regiszter mellett beépítenek egy II+III sub kopulát is, mely a harmadik manuál regisztereit egy oktávval mélyebb fekvésben szólaltatja meg a főművön. A megnövekedett regiszterszám miatt át kell építeni a játszóasztalt is. „Az így kialakított, 49-ről 61 funkcióra bővülő új diszpozícióhoz 61 db új bille készül megfelelő sorszámozással, a nyelvregiszterek részére piros felirattal.

A fent felsoroltakkal kibővített hangszer a mai kor elvárásainak megfelelő, korszerű elektronikát is kap, mely az eddig elektromosan működtetett, és új funkciókkal együtt egységesen elektronikusra történő átváltása mellett 10 ezer soros setzer-kombinációt is magában foglal. A játszóasztalba beépített TFT-kijelzőn nyomon követhető lesz az eddig csak a világító nyomógombokon látható aktuális kombináció kijelzése, a crescendo és redőny pozíció kijelzésével pedig kiváltja azok lámpasorát. Ugyanitt jelenik meg a tremolók tempóbeállítása is, ami szintén elektronikus vezérléssel történik. Mindehhez társul az előre programozott regisztrációk személyre szabott mentését lehetővé tevő USB csatlakozó, valamint a programozható crescendo.”

Az orgonabővítés elkezdődött, amelynek összege bruttó 15 637 510 Ft. November közepére beütemezett az elektronika, a játszóasztal és az új regiszter, a Trompete real beépítése. Átadása december közepén lesz. A 3. manuálba beépítendő új regiszter, az oboa 2021. március 19-re fog elkészülni.

Köszönettel tartozunk az eddigi nagylelkű adományozóknak. Adományaik nélkül nem valósulhatna meg ez a szép álom.

Kérjük tisztelettel, hogy aki teheti, adományaival járuljon hozzá a kitűzött cél megvalósításához: orgonánk szép, katedrális hangzása eléréséhez.

Dobos Mihály egyházzenesz-kántor

Aeterne

A természetet olthatatlan kíváncsisággal, szabadságvágygal fürkésző habitusomnak teret adó, korlátozó pillére a hit s vallás tiszta, szabadoságmentes gyakorlása. Ilyen lelki-gondolati közelítéssel tervezett gyalogos-kerékpáros útjaimmal, a pusztába vonulást idézve, nagybőjt alatt szisztematikusan felkeresem szűkebb-tágabb vidékünk templomromjait, ott imával, elmélkedéssel időzni keveset.

Gyerekkoromtól, ahányszor látom, most is, kedves olvasmányom útszéli táblán *Az erdő fohásza*, a vesztfáliai Wartburg mellett élt Hannes Tuch erdész, költő, régész (több közül Fekete István fordításában közismert) finoman intó-esdeklő, 1927-beli verse. Vicces, odébb, friss irtás szélén másik tábla üdvözlő: *Erdők jó kezekben*, persze, tudom, ennek fontos része a komoly gazdálkodás. Falatozni, töprengeni nyersillatú farakásra telep-szek. Idén tavasszal Debrecen környéki mozgásomat,

már nevüktől beszédes képtelenségek akadályozzák: Kínából kiinduló új típusú koronavírus-járvány, illetve afrikai sertéspestis – ironikus groteszk világunk totál nonszensz működésére. A probléma kapcsán milliószámra születik felkent elemzés, teória, gondolat, fennkölt esküdözés-fogadkozás. (Valószínű, a rém-bonyo-

lult jelenséghalmoz érdemi lényegéről, háttéréről keveset, lényegtelen vonatkozásairól eleget tudunk. És bőven kapunk ízelítőt: ki a gyáva, fegyelmezett, hős áldozat, mártír öntetszelgő. József Attila: *A Dunánál* c. versének sorával: „*fecseg a felszín, hallgat a mély.*”) No, majd látjuk a buzgalmat a vihar elültetkor... Illúziót mégse kergessünk: régi tapasztalat, baj múltával az addig bölcs ember kényelmét, komfortzónáját, szokásait illetően hirtelen feledékeny, s Hérakleitosz tételével szemben, garantáltan kétszer (sokszor...) belelép ugyanabba a folyóba, nevesül: önvesztébe – beteljesítve „*Ecce Homo!*” (Pilátus rámutatott: „Íme, az ember!” [Jn 19, 5]) alapján permanens örökérvényűségét maga szánalmas megtépázottságára. Mintha mulasztásai, hibái, vétkei, bűnei saját-gúzsba kötöttségéből fakadó s világpusztító önsanyargatása jó érzéssel töltené el. (Bezártságában tényleg sose hiányzik a Teremtő tengernyi mosolya: sarjadó-zsendülő zöld, méhecske s pillangó járta szirmok közé bűvó pettyes őzgidó, gyöngyöző énekű madár, szélzúgás, gomolyfelhős kék ég, napsütés, patakcsobogás?)

Lombok, vadcsapások mély rejtekén az omladéknál „Öskeresztény áldás” szövegét lelem, valaki ide szánta, mécsest gyújtok hozzá. Senki sem zavar, én se mást, nem vagyok magányos, se elhagyott. (Kányádi Sándor: *Folytonosság* c. költeményét mormolom: „*áldozóhely volt szentély / pogány templom később keresztény / mutatja még egy-két mohos darab / a hajdani falat / most csak hely fű fa és bokor / tenyészet csöndjében élni akar / lábad ősi ösvényre ismer / akármikor jössz itthon van az Isten.*” Bent a város óvintézkedések miatt kihalt. Nyomasztóan üres üzletek sugallják, a már valóságként tetszelgő virtuális, online világ összes kellékével, díszletével fantom-kártyavárként düledezik, ami nem valami ismeretlen mikrobiológiai ágens okozta pandémia végzetes következménye. Hanem attól veszedelmesebb, nem biológiai kórokozó kiobbantotta csőd, krízis, botrány – hozadéka: értelemvesztett mammonoltár; pénzcsörgés, PIN-kód pötyögés nuku. (József Attila: *Eszmélet* c. verse sejteti: „*Csak ami nincs, annak van bokra, / Csak ami lesz, az a virág, / Ami van, széthull darabokra.*”) Templomaink éppúgy üresen – fizikailag s látszólag, viszont oltárai körül tán soha ennyi áhítatos lélek, szellemi sűrűsödés-örvénylés nem volt, és soha ennyi templom szívekben nem épült – szintén hozadék: jézusi, Jézusé. Omegát dúdolok: „*Csak a szél őrzi meg, amit írtál belé / Nem a föld pora a lábad nyomát.*”

A rettegett koronavírus struktúrája magára meg a fertőzöttre nézvést többretegű, szimbolikus, korhű üzenet: labilis viselkedésű, lét s nem lét közt lebeg. A halált hordozó telet tavasz követi, az újrakezdés-újja-születés évszaka. Benne Húsvét a keresztény hit alapjának, Jézus Krisztus megváltó halálának s föltámadásának emlékünnepe. Az Atya szándéka egyetemes, szeretete végtelen: *„Nem azért küldte el Isten a Fiát a világba, hogy elítélje a világot, hanem hogy üdvösséget szerezzen a világnak”* (Jn 3, 17), tehát keresztényre, nem keresztényre, keresztényt üldözőre is árad, mert *„Talán nem igaz, hogy a Nap mindenkre egyformán süt?”* (Oriente ian sole).

Világ egy van, egészében fölfoghatatlan. Föld egy van, tudjuk, gömbölyű, vagyis glóbusz, azaz körbe ér. A globalizáció – igen szűk érdekcsoport távlatait szolgáló; Istent, embert likvidáló; evilági örökérvényűséget s a korlátlan fizikai fogyasztás élvezetét hirdető – eddigi formájának ámokfutása ugyanígy járt, akár álnok kígyó, saját farkába harapva megbukott, dilemma elé állítva a világot: lét vagy nem lét, pontosabban: szakrális-spirituális lét vagy nincs lét? Akarva-akaratlan mind cinkos haszonélvezők lettünk, mákonyosan ravasz csapdában vergődünk, ezért a felelős továbblépés az értékrend-válságból értékrend-váltásba bátor elszánt-ságot, lemondást kíván. Biztasson Wass Albert: *„a csillagok járása változó... / A víz szalad, a kő marad, / a kő marad.”* (Üzenet haza). S okítson az ősi keleti intelm: *„Ne legyen benned szorongás, félelem, aggodalom, és ne legyen benned harag, düh, indulat. Mert ezek lehetetlen-né teszik a világról való helyes ítéletedet. Ha nem tudsz helyesen ítélni, akkor nem tudsz helyesen dönteni, és ha nem tudsz helyesen dönteni, akkor nem tudsz helyesen cselekedni. És ha nem tudsz helyesen cselekedni, akkor a jövő valóban aggodalomra adhat okot.”*

Hőn áhított, igazságosabb, önkényes szelekción-kontraszelekción alapuló alá-fölérendeltséget tagadó, hit, remény, szeretet eszményű kéz a kézben láncsal glóriába fonható földgolyót álmodva szedelőzködök. Kikeleti szárnyaltamban előre vágyom az év méltán legszebbnek vélt heteit, a csupa virág, csupa ébredés májust, a Boldogságos Szűz Mária hónapját. Aprópó! Fékezek, leszálok a bicikliről, nyitom telefonom galériáját: Pilisszentkereszt, Szentkút-forrás közelében készült fotó, rajta szilfatörzs védett odvában könyörgő Szűzanya-szobrocska – somolygok, suttogok: *Erdők, világ jó kezekben! Vigan nyeregbe pattanok, Balassi Bá-*

lint sorával a-tájéku ünnepre figyelmeztetem magam: *„Áldott szép Pünkösdek gyönyörű ideje”* Majd hazafelé végig szép Mária-énekeket dúdolok, köztük Mécs László, több okból aktuális, 1923-beli művét idézem: *„Vadócba rózsát oltok, hogy szebb legyen a föld!”* Ej, láss csodát, folyton ránk váró dolgunk ez (Véletlen, nem véletlen? Á!), vadóc, rózsza, szemzőkés, nyugi, jut mindenkinek, volt, van, lesz elég... míg tanulatlan a leckénk: a történelem kereke a történelem Urának kezében – nincs trendi ugri-bugri, hasztalan (sőt káros) hadonászni!

Ne csüggedjünk, hisz mi kétség: *„Ha Isten velünk, ki ellenünk?”* (Róm 8, 31).

Dr. Milbik József

A Tudós

2. RÉSZ

JOHANN SEBASTIAN BACH HELYE AMŰVELŐDÉSTÖRTÉNETBEN

Lipót herceg 1720-21-től kezdve – politikai intrikák következtében – egyre komolyabb pénzügyi válságba került, amely az udvari együttesek, így a zenei-kulturális élet hanyatlását eredményezte. Az egyre gyakoribb forrásmegvonások, illetve létszámleépítések közepette Bach idejekorán rájött: máshol kell biztosítania saját és rendületlenül szaporodó családja megélhetését; és az ő esetében – természetesen – szó sem lehetett pozicionális visszalépésről, vagyis karnagy, illetve zeneigazgatói posztnál kevesebbről. Az akkor már német területen szerte nagy hírnévvel bíró, elismert, sőt, rajongott orgonaművész-zeneszerző-karnagy – az anyagilag sokkal kedvezőbb hamburgi, vagy akár drezdai elhelyezkedés helyett – egy látszólag kevesebb lehetőséggel kecsegtető ajánlat, a lipcsei Tamás-templom és -iskola kántor és zeneigazgatói posztja mellett tartott ki rendületlenül. Egyszersmind ez volt életében az első állás, amelynek elnyeréséhez nem volt elegendő saját kivételes képességeinek csillogtatása: más esélyes jelöltek visszalépésére is szükség volt.¹ Több eredménytelennek kihirdetett fordulót követően, nem csekély szerencse – Bach nézőpontjából inkább isteni rendelés – következtében végül 1723 májusában Johann Sebastian Bach hivatalosan is megkapta a Tamás-templom kántori posztját, egyszersmind a négy nagy lipcsei templom (a Tamás-, a Pál-, a Miklós- és az Újtemplom) karnagya és zenei életének első embere lett.

Bár összjövedelme reálértéken legfeljebb a kötheti fizetését érte el, a dinamikusan fejlődő ipar- és kereskedőváros, Lipcse rendkívül komoly és színvonalas értelmiségi központ volt már Bach és családja odaköltözése előtt is. Egyeteme – de a Tamás-iskola is – korának és térségének vezető oktatási intézményei közé tartozott. A Bach család lipcsei élete mindenekelőtt nem magasabb jövedelmet, hanem hosszú távú kiszámíthatóságot jelentett. Fontos volt ez akkor, amikor a nagy zenei tehetségeknek bizonyuló, később szintén zeneszerzőkké váló Bach-fiúk – Wilhelm Friedemann és Carl Philipp Emanuel – taníttatása, zenei tehetséggondozása egyre

nagyobb hangsúlyt kapott. Johann Sebastian Bach számára azonban talán még ennél is jelentősebb volt az a tény, hogy Lipcse – egyetemi értelmiségi közegével² – az egyházzenei élet fellendítésének óriási feladatát, valamint a tanítói hivatás felértékelését kínálta. Mindezen szempontok együttvéve sokkal nagyobb összhangban álltak az ízig-vérig tudós, sőt, polihisztor karaktert képviselő Bach egyéniségével, mint a pusztán művészetrájongó, de politikailag kiszámíthatatlan arisztokrácia. Bach Lipcsében találta meg élete igazi értelmét: a „jól szervezett egyházi zene Isten dicsőségére és a hallgatóság örömére” már Mühlhausenben megfogalmazott ars poeticájának beteljesítését.³ Mind ezt ráadásul – zeneigazgatóként – az ifjúság oktatósa-tehetséggondozása, valamint az értelmiségi elittel való termékeny diskurzus közepette valósíthatta meg. Nem véletlen, hogy a Bach család számára Lipcse a végső megállapodás színhelye lett: Johann Sebastian Bach itt alkotott, tanított, orgonált és vezényelt haláláig.

Életművében hamarosan jelentkezett az addigi leginspirálóbb közeg hatása Bachra: elhatározta, hogy minden vasár- és ünnepnapra új liturgikus kantátát ír, amellyel kezdetét vette az 1723-tól '28-29 tájáig tartó, nagyjából 200-250 darabot tartalmazó kantátaévfolyamok sora.⁴ Ha ehhez hozzászámítjuk az ugyanebben az időszakban keletkezett olyan – a kantátáknál igencsak nagyobb lélegzetű – mesterműveket, mint a Magnificat (BWV 243), a János-passió (BWV 245), és különösen a Máté-passió (BWV 244), láthatjuk: Bach addig is termékeny komponálási tempója szédületes, ésszel szinte felfoghatatlan mértékű gyorsuláson ment keresztül. Az addigi életművét – mind komponálási technika, mind műfajok, mind kifejezőerő szempontjából – roppant kiterjedően összefoglaló, hosszú, elmélyült tervezést

2 Különös tekintettel Johann Heinrich Ernesti filozófus-irodalom-professzorra, Johann Matthias Gesner és Johann Christoph Gottsched filozófus-rétorokra; továbbá Friedrich Mentz filozófus-fizikus, Johann Adam Birnbaum rétor, vagy Romanus Teller és Christoph Wolle lelkész-teológusok is megemlíthetőek; utóbbiak Bach gyóntatói is voltak (minthogy annak idején a lutheránus [evangélikus] felekezet még sok helyütt tartotta a gyónás gyakorlatát). Lásd Wolff: *id. mű*, 365–373. o.

3 Vesd össze Wolff: *id. mű*, 142. és 395. o.

4 A kortárs Bach-kutatás már kétségbe vonja a korábban feltételezett öt évfolyamot. Lényegében a negyedik évfolyam java veszett el, de még így is az elveszettnek tartható lipcsei kantáták száma a korábban gondoltnál jóval kevesebb. Lásd Wolff: *id. mű*, 326–328. o. Mindenesetre a fennmaradt kantáta-évfolyamok döbbenetesen gyors és feszített munkatempóra utalnak: nem csak vasárnapokra, hanem kivétel nélkül minden egyházi ünnepre új művet komponált akkor is, ha ez utóbbi hétköznapi esett.

1 Korábban csak első álláskeresésénél, Sangerhausenben utasították el egy protekciós jelölt miatt. Lásd Wolff: *id. mű*, 89. o. Lipcsében Georg Philipp Telemann és Christoph Graupner is visszalépett (mindketten koruk híres orgonaművész-zeneszerzői voltak). Lásd Wolff, 258–263. o.

igénylő Máté-passió megírására azokban az években került sor, amikor a mind mennyiségi, mind minőségi szempontból egyedülálló kantáta-repertoárt építette fel; erre alapozva kórus és zenekar, illetve orgona kapcsolatát minden korábbinál magasabb szintre fejlesztve.

A Tamás-kántor és városi zeneigazgató Bach hamarosan nemcsak az egyházi, hanem a polgári – főleg kávéházakban zajló – zenei élet egyik fő szervezőjévé is vált. Lipcsében akkor már jó évszázados hagyománya volt az úgynevezett collegium musicumok működésének – ezek városi zenekedvelő, illetve mindinkább tehetséges, kiváló hangszerekből álló zenei egyesületek voltak, amelyek az 1720-as évekre már heti rendszerességgel kávéházi koncertekkel szórakoztatták a művészetpártoló polgárságot. Bach idejében már két collegium musicum is tevékenykedett (a nagyobbik létszámút Georg Philipp Telemann, míg a kisebbiket Johann Friedrich Fasch alapította). Bach 1729-ben vette át a nagyobbik zenei egyesület igazgatói posztját, amelyet 1737-ig folyamatosan vezetett. Később, az 1740-es évekre a koncertszervezői tevékenység helyett egyre inkább csak mentorként támogatta őket, de kompozícióinak bemutatására továbbra is első helyen jöttek szóba.⁵ A collegium musicumok zenészei nem csak a

kávéházi eszmecserék hangulatosabbá tételéért feleltek: jeles események – például esküvők, vagy éppen királyi-választófejedelmi látogatások alkalmával is – a nyilvános koncertek előadói voltak éppúgy, mint ahogyan a nagy egyházi ünnepeken is besegítettek a zenés istentiszteletek lebonyolításában, nem csekély „tartást” adva az amúgy főleg iskolás gyerekekből összeállított együtteseknek. Mindennek Johann Sebastian Bach, mint a városi és egyházi zeneélet egyaránt kiemelkedő aktora, óriási hasznát vette.

Miközben Bach az 1730-as évektől – immár collegium musicum-igazgatóként – egyre több időt szánt világi témájú művek komponálására, kapcsolata a városi, illetve az egyetemi vezetéssel meglehetősen konfliktusterhelte vált. Anyagi forráshiány nyomta rá bélyegét nagyra törő, a világi és egyházi zenét egyaránt magas színvonalon művelni szándékozó terveire: a collegiumok képzett, rutinos muzsikusa – pénz nélkül – egyre kevésbé számíthatott a templomok falain belül. Amint az a városi tanácsnak címzett 1730-as beadványából kiderül: a profi zenészek megélhetésük biztosítása végett egyre gyakrabban kénytelenek nyilvános rendezvényeken – főleg esküvőkön, családi összejöveteleken – játszani; a liturgikus zene művelése pénz nélkül versenyképtelen a számukra. Emiatt Bach a felmondását is fontolgatta; amit végül nem váltott be. Az egyetemi elittel is jócskán meggyűlt a baja: a kevésbé zeneszeretők egyre inkább túlzásnak tartották tanítási, próbálási és egyáltalán munkatempóját: úgy vélték, túlzott leterhelésnek teszi ki a gyerekeket. Kétségtelen, hogy Bach elvárásai mind az iskolás gyerekek, mind egyre szaporodó magántanítványai számára is „emberet próbálóak” voltak. Már a zenei írás-olvasás elsajátítását követően, ha jó hallásúnak bizonyult a növendék, a Tamás-kántor máris komponálási feladatokkal halmozta el, és általában is mindenkit úgy kezelt, mint ha a saját munkatempóját csak úgy ráilleszthetné.

Bach minden esetben igazi vezéregyenységként hárította a személyét ért támadásokat; mindezzel saját függetlenségének biztosításáért szállt harcba – és úgy tűnik, eredményesen. Bár a Tamás-kántor pénzügyi igényeit a városvezetés lényegében sohasem teljesítette – legalábbis a kívánt mértékben nem –, Bach sem váltotta valóra távozási szándékát. Johann August Ernesti rektorral még kinevezési vitába is keveredett, végül azonban – nem csekély mértékben a drezdai udvar közbenjárására – nem marasztalta el a városi bíróság.

Bicskey László

⁵ Bach visszavonulása a nagyobbik collegium musicum éléről összefüggésben állt az együttes hanyatlásával. Házigazdájuk, a kávéháztulajdonos Zimmermann 1741-ben bekövetkezett halála után a városi művészetpártoló gazdag kereskedők egy új zenekar, a Grosses Concert létrehozását vették tervbe, amely hamarosan egyesítette a korábban több együttesben muzsikáló zenészeket, egységesítve a város koncertéletét. Lásd Wolff: id. mű, 406–407. o.

Csicsergés

Hajnal, ébredek, aggódok: mint 30 éve örökké, idén vajon megyek-e? Eszembe jut, 2009 Pünkösdjén is Csíksomlyón voltam. Gyimesi örege-dő házigazdám szól: „Tavalytól annyit beszélnek, mégse értjük... Tudja meg, nem erős volt cukor az élet, gyermekkorunktól küzdünk, a végtelen havasokat járjuk, nehezét dolgozunk, erdőlés, gazdálkodás! Eleink hitét, szokását megőriztük, csángó-magyar sorsúak maradtunk, mást sose bántottunk. Mégse értjük: mi az a válság?” Hm-hm...

Még ágyban. Ószövetséget olvasok: „*Én vagyok az Úr, senki más! Rajtam kívül nincs más Isten. Bár nem ismeresz, mégis felövezlek, hogy napkeletről napnyugatig megtudják: rajtam kívül nincsen más. Én vagyok az Úr, senki más! Én alkotom a világosságot és én teremtem a sötétséget; én szerzek jólétet, s én idézem elő a balsorsot is. Én, az Úr viszem ezt végbe, mind*” (Iz 45, 5-7).

Kelek, reggelizek – Churchill angolosát: sült bab s szalonna, tükörtojás, friss zöltségek, pohár bor. Szerinte: „*Minél messzebb nézel hátra, annál messzebb látsz előre.*” Kávé közben sajtószemle: „Az emberiségnek el kell engednie azt a gondtalan magabiztosságot, amit még félévvel ezelőtt is magunkénak vallottunk. A világhoz és egymáshoz egészen új hozzáállással kell közelednünk. Nagyobb, őszintébb tisztelettel.” Nem a konkrét, abszolút hiteles nyilatkozóra értem, a múlt hetek-hónapok hasonló vallomású jelenségözönére: ekkora tolongás a Damaszkuszi úton rég nem volt! Munkába indulok. Apro-pó – 40 éve, Amerikából hazatért egyetemi oktatóm magánbeszélgetésünkön mondta: „Bibó István gondolatában, »A szabadság ott kezdődik, ahol

megszűnik a félelem«, a jenki a félelmet jogra cserélik. Nem tudva, legalább akkor a bürokráciában, diktatúrában élnek, mint mi, a fogyasztásában, bár az övék dizajnosabb: emberi-állati jogok, demokrácia több szólam-ban, kánonban.”

Délután 35 éves turista térkép alapján az Erdős-pusztákon kutya-golva a Cserés-csatorna közeli Szent János templomromot keressük. Legvalószínűbb helyének vélt dombtetőn háromszínű árvácska mezős halmoc-ska, közepéről őzbak szökik a fenyvesbe mohos oszlop-csonk mellől – talán ez jelezte utoljára a romot. A nyugodni készülő bíbor Napba hunyorgunk, töprengünk: hányaknak jutott eszébe, a párizsi Notre Dame ma egy éve, Nagyhétfőn égett le – van még hírértéke? ... Hűha!

Vacsora, kalendáriumböngészés májusra, miket megtudok! Az ókori görögök óta köszöntjük az édes anyákat, ez a középkori Angliában keresztény színt is kapott s Húsvét negyedik, anyák (Jó Pásztor) vasárnap-ján ünnepelték. (Akaratlan Mécs László: A királyfi három bánata c. versét mormolom.) A múlt század elején, amerikai mintára Apponyi Albert, majd Klebelsberg Kuno miniszterek az elemi iskoláknak elrendelték a Madarak és Fák Napját. Az először épp 100 éve Törökországban ünnepelt gyereknapot sok ország s különböző időpontokban tartja: Amerikai Szamoa, Falkland-szigetek, Salamon-szigetek pl. Urunk mennybemenetelének ünnepén (Áldozócsüörtök) – érdekes. (Önkéntelenül dúdoló a népéneket: „*Galileai férfiak, mit álltok itt az égre nézván?*”)

Már ágyban. Új regény kerül kezembe, Oscar Wilde, ír költőtől vett mottóval indul: „*A grapefruit definíciója: Olyan citrom, amely kapott egy lehetőséget és élt vele.*” Lefekvés előtt Újszövetséget olvasok: „*A farizeusok megkérdezték tőle, hogy mikor jön el az Isten országa. Ezt válaszolta: Az Isten országa nem jön el szembe-tűnő módon. Nem lehet azt mondani: Nézzétek, itt van vagy amott. Mert az Isten országa közöttetek van*” (Lk 17, 20-21). Szenderedtemben a 2009-es gyimesi emlék-em folytatom... Aztán kimentünk a szénaillatú csűrbe, minden a helyén, csak a tehénistálló gerendáiról hiányoznak a fecskefészkek. Értetlenül odamutatok, öregedő házigazdám válaszol: „Leütöttük. Tavalytól annyit beszélnek a madárinfluenzá-t, kezdtünk félni, Afrikából ide ne hoz-zák e drága madárkák. Ej, ezután énekelni jó szívvel az ősi székely himnuszban: „*Vándor fecske haza talál, / Édesanyja fészke-re száll...*” Itt szava elakad, rémült, könnybe lábadt tekintettel néz rám, rekedten dadogja: „A válság... Kezdem érteni, mi az a válság...” Ő akkor igen, milliók most sem. Hm-hm...

Dr. Milbik József

Gyöngyvirág

Tavaszközepétől sétatink pazar élménye az ezernyi zöldárnyalat ölen feslő-bomló színek pompája, közöttük be kedves a címadó növény, szellő rázta fehér harangocskáinak bókoló játéka.

A liliumfélékhez tartozik, Eurázsia mérsékelt tájai árnyas-nyirkos üde erdeinek őshonos aljtársulása, jellemzően kötődik a tölgyesekhez. Gyógyító kivonatait szívgyengeségre, szívidegességre, epilepsziára, reumára, gutaütés ellen, vizelethajtóként, tüsszentőporként használják. Leveleik hasonlatossága miatt a gyakorlatlan medvehagyma-gyűjtők néha összetévesztik, súlyos problémát okozva: az ókortól erős mérgező hatásúként jegyzett. Az eredetileg 23 komponensű (!) bűvös illatfelhője, a csak 1950-ben elkészült tökéletes másolatig, a parfümkészítők „szent Grálja” volt.

Tárgyi, nyelvi emlékek tanúsítják, a magyarság már a honfoglalás előtt tisztelte. Neve régtől becses, vélhetően a Gyöngy, Gyöngyvér türk-magyar női névből származó, legbecézőbb „gyöngyöm-virágom” kifejezésből ered, amit a velünk élő szláv s román nemzetiségek fordítással szívesen átvettek, de saját „utód” is született: fűrtös-, üstökös gyöngyike. A valamikori módon Erdélyben máig szólítják: kakukkvirág, szelence, Szent György virága. Szerepel Calepinus 1502-es latin-magyar szótárában, Szikszai Fabriczius Balázs 1590-es latin-magyar szójegyzékében, Melius Juhász Péter 1602-es Herbarium-ában (az első magyar nyelvű botanikai mű), Lippay János jezsuita pap 1600-as évek közepén szerkesztett növénytan névgyűjteményében, az MTA-levelezőtag s minisztériumi államtitkár Gönczi Pál 1852-es tankönyvében. A romantikus lovagkor a magyarság virágaként idézi a művészetek (Halasi-csipke motívuma, kódexlap-szél- s iniciálédísz, csendélet téma), népművészetek (bútorfestészet, hímzés, fazekasság) szívesen ábrázolt, megírt, megénekelte tárgyát. Említi Pilinszky János, Tömörkényi István, verseli Osváth Erzsébet, Mécs László, Zelk Zoltán, talán legmegkapóbban Gárdonyi Géza ír róla: „A föld szülötte. De mintha valami ismeretlen világból került volna a földre... Mintha egy nekünk ismeretlen világ virága volna, tán valami szellemvilágé... Bokrok csöndes árnyékában rejtőzik és zöld kis palástja alatt alázatosan meghajol, mint az imádkozó menyasszony.” Nemesen finom lelkületre, elegánsan büszke, önérzetes tartásra valló párválasztási rítus a fiatal lányok, leányok közös gyöngyvirág-szedő kirándulása majáliskor lakóhelyük közeli erdeibe, ligeteibe.

Kultusza a későközépkori kereszténységhez kötődik,

ekkor a bibliamagyarázók szerte Európa vidékein kuttatták a Biblia virágait. Ilyen közelítéssel pontosan nem tudni, Palesztina mely növénye a völgyek lilioma (Én 2, 1), aminek a májusi gyöngyvirág lett az analógja, ezzel latin névrokona (*Lilium convallium* – *Convallaria majalis*). Csupán 1420-tól termesztik udvarokon-kertekben; az anyák napi csokrok ékessége; Finnország nemzeti virága; a norvég katonák kabátdíszje; az egyszerűség, tavaszi újjászületés, boldogság szimbóluma. Szüzesség-sztisztaságjelkép; a Paradicsom, a szeplőtelen fogantatás, Mária jósága, szűzi tisztasága ölt benne testet, ezért gyakori szentkép-ábrázolásokon. Pl. az angyali üdvözlés megjelenítésén: Felvidék/Kassa – XV. századi főoltárkép, a vázában hófehér lilium s gyöngyvirág díszlik; Erdély/Csikmenaság – Dürer-fametszet nyomán 1543-ban festett szárnyas oltár, rajta kizárólag gyöngyvirág látható. Magyar népi Mária-legendák szerint fejcskéi Szűz Mária, az Egyiptomba menekülés közben hullajtott könnycseppjeiből lettek, máshol a Paradicsomból kiűzött Éva könnyeiből.

Csapó József, 1767-től 32 éven át a nemes szabad királyi Debrecen *physikusa* (főorvosa) ekképp dicséri: „Igen esméretes, drága illatu virág ez, itten a Nagyerdőn tavasszal nagy bőséggel terem.” A neves orvos, botanikus ajánlása nyomán keressük-csodáljuk szabad termőhelyén, ám ne bántsuk, ne tépjük le, hagyjuk meg az élményt másnak is. Hiszen értjük Sík Sándor: Gyöngyvirág c., a szinte gyermeki szemérmességtől bájos, kristálytisztaszeret csilingelésű versét: „Be szép vagy, édes gyöngyvirág, / Fiatal és fehér. / Vigyázz, vigyázz, simogató kezem: / Hozzá ne éj! // Nincs szebb öröm a föld színén, / És nincsen edesebb: / Nézni egy bimbót messziről, / Amely nem a tied.”

Dr. Milbik József

A lilium-csoda Pádúai Szent Antal ünnepén

ANDREA SEMPLICI ÍRÁSA

Szent Antal a világ legnépszerűbb szentje

Az olasz Chieti tartományban két ünnep is van Szent Antal tiszteletére: június 13-a és augusztus 19-e. Dupla fesztivált fognak ünnepelni Szent Antal emlékére Giuliano Teatino-ban, amely egy 1200 lakosú kisváros Chieti tartományban. A hagyományos időpont június 13-a és egy ráadás augusztus 19-én. Ez egy különleges ünnep, ami vidám és nagyon szép. Erős hitbéli jelzés mindenkinek egy tipikusan dél-olaszországi közösségtől. „Nekünk nagyon fontos esemény” – mondja Nicola Andrea-cola polgármester. Egy fesztivál a helyi identitás kifejezésére, ami vallási és egyúttal világi is.

Bőségesek az előkészületek

„Nagyon későn érkeztem” – Gilda a – Mária mennybevételel elnevezett – tészta-alapanyagot előkészítette. Ez egy olyan recept szerint készül, amit titokban tartanak, és asszonyról asszonyra, szájról szájra terjed anélkül, hogy bárki is leírná. Gilda – így meséli nekem – Amáliától kapta, de ő ma már nem él.

A következő napon augusztus 16-án négy férfiból álló kis csapat feladata a babérlevél ág beszerzése. Augusztus 17-re virradó éjjel az asszonyok találkoznak a pékségben a tésztát meggyúrni. Fél mázsa liszt, több mint ezer tojás, több tucat kg cukor, és színes cukor golyócskák a díszítésre. Az asszonyok éjjel egy órára elkészülnek a tészta gyúrásával és másnap délig a színes cukordarabokkal díszített, kerek (a mi fánkunkhoz hasonló, de középen üres – a fordító megjegyzése) süteményeket, a „Taralli di sant’ Antonio”-t kisütik. Ezt a tésztát csak ezen a napon sütik egész évben. Amikor én megérkeztem, már a sütőből kivették.

Augusztus 18-án aztán a férfiakon a sor: 10-12 fős csoportnak kell egy délelőtt alatt egy mozgó aulát építeni. Egy vasállványt raknak össze, s azt díszítik babérlevél ágakkal.

Ezekre az ágacskákra kötik rá a színes szalagokkal díszített kis fánkokat, a „taralli”-kat, egyiket a másik mellé, ami úgy néz ki, mint egy színes Harlekin kosztüm. A kocsi elejére egy liliummal és egy – a kis Jézussal a kezében lévő – Szent Antal képet tesznek.

Ez egy olyan Fesztivál, mint a mesében. Végre elérkezett augusztus 19-e. Mindenütt fényfűzerek, sátrak és bódék láthatók. Van mindenféle finomság, sült malac, pirított mandula, este meg koncert lesz. Reggel a feldíszített kocsit egy traktor húzza végig a földeken és

a kisvároson. Elöl egy fúvószenekar vonul, a kocsi mögött pedig a lakosok a kisváros nagytemplomához igyekeznek.

Eljött a perc, az áldás, az ima, a hála, az adományozás, a tiszteletadás a legkedvesebb szentnek. A legvégén a kocsit „széthordják”: az egyik fánkocskát a másik után. Az elmúlt évben 1800 darab volt. Ezt mind a kisváros lakosai vásárolták meg, családjaikkal és barátaikkal osztottnak azokon.

Virágcsoda

Aki egy kicsit is odafigyel, Giuliano Teatino városa utcáin mindenütt Szent Antal virágcsodáját mesélik: 1892. június 13-án egy jámbor földműves azon frissiben szedett liliummal a templomba ment. A Szent Antal szobor kezében egy anyagból készült lilium volt. A földműves megkérdezte a plébánost, hogy kicserélheti-e az anyagból készült liliumot az általa hozott friss liliumra. Engedélyt kapott, így a szent kezébe a friss virág került.

Kis idő múlva természetesen elszáradt, de látható volt, hogy valami különleges történt. Az elszáradt lilium egy friss rügyet hajtott. Ez a hír hamar elterjedt a kis faluban: Szent Antal egy kegyes csodát tett, egy gyönyörű szép új virágot teremtett az elszáradt helyett! És

minden évben megismétlődött ez a csoda. A kis falucska lakói Szent Rókus kezébe is tettek egy liliumot, de az ő kezében mindig elszáradt, egyedül Antal kezében virágzott ki évről évre.

Az emberek meg voltak győződve arról, hogy egy csodálatos jelet kaptak. A virágzás minden évben augusztus 18 és 19. között történt, amikor is az emberek Szent Antalt ünnepelték, amikor már az aratást elvégezték, s az új vetés idejéig még volt idő az ünneplésre.

Nem csoda – mindez természetes?

Az egyházi méltóságok figyelmesek lettek a hírre, a falu plébánosa bizonytalan volt, s megpróbálta Giuliano lakosait megnyugtatni. „De nehéz ezt a hírt keretek között tartani” – tudósított Don Gennaro még a '30-as évek közepén.

Majd 40 év telt el, amikor is elkezdtek komolyan foglalkozni ezzel a különleges jelenséggel. De ez idő alatt a lilium-ünnep már hagyománnyá vált. Minden évben augusztus közepén hívek sokasága érkezett mezítláb a környező falvakból.

Három éven át találkoztak és tanácskoztak magas rangú egyházi és világi előjárók. Végül az „i”-re a pontot Don Ciro Paladino tette. Ő maga botanikus volt és prelátus is. 1934-ben Chieti tartomány püspökének a megbízására megvizsgálta a csodás liliumot. Három éven át klf-vizsgálatokat végzett a virággal. Először 1941-ben (a háború időközben elkezdődött) döntött úgy Giuseppe Venturi püspök arról, hogy a liliumon végzett kísérletek eredményeit nyilvánosságra hozatja. A nyilatkozat nyelvezete sajátos volt: „A Giuliano Teatino templomában látható lilium-jelenségről nem lehet eldönteni, hogy a természet törvényein belül vagy kívül történik. Sokkal inkább pszichológiai jelenség, ami a természet törvényei felett áll!”

A prelátusnak és világi tudósoknak ezután nem nyílt ki Szent Antal liliuma, hanem termő állapotú rügy lett, s ebben az állapotában látható. Nem varázslat, nem csoda. A háború után Giuliano püspöke megpróbálta betiltani a csodás lilium ünnepséget, a tartomány nagy ellenállását vonta magára.

Azóta a hivatalos egyházi álláspont a „hallgatás” mellett döntött anélkül, hogy kritizálná a csodában hívőket.

Segítség az utolsó pillanatban

Az emberek szeretnének más történeteket is elmesélni Giuliano Teatino-ról. Nagyon sok Szent Antal-történet hallottam már, de a most hallott elbűvölt.

A háború már majdnem véget ért, 1942-ben a nácik már kivonulóban voltak, de a szövetségesek szerették volna őket feltartóztatni. Ebben a völgyben igen elkésredett harc folyt. Sok férfi és nő halt meg az ütközetben. A németek kiűzték Giuliano lakóit az otthonaikból.

Sokan Chietibe menekültek, s ott történt a csoda. Luigi Sebastiannak álmában megjelent Szent Antal, és kérte őt: „Hozz el engem!” Luiugi nem sokat teketóriázott, pár barátjával útnak indult vissza, Giuliano templomába. Levették a szobrot a helyéről, berakták egy zsákba és azonnal elindultak. Pár lépésre voltak a templomtól, amikor is az, mivel a németek aláaknázták, felrobbant. A templom a levegőbe repült. A háború után Chieti püspöke megpróbálta a szobrot Chieti tartomány központjában megtartani, de nem volt mit tennie: Giuliano lakossága elhozta a szobrot az ellenállást tanúsító püspöktől, és visszavitték a falujukba.

E „csoda” után a másod-virágzás azóta is minden évben megtörténik!

A Hit fontossága

„Én szintén láttam augusztus 19-én a rügget, (ez egy termés, mint ahogyan Don Cirp tudományos értekezésében olvasható) lefotóztam. Megkérdeztem a 85 éves Peppinót, aki minden egyes istentiszteleten a szobor mellett ül, mit gondol erről. Kissé csodálkozva válaszolt nekem:

– Szeretném és hiszem is, hiszem, hogy ez egy valódi csoda!

Egy fiatalasszony viszontkérdést tett fel:

– Miért gondolják, hogy ez hamis, amikor mi hiszünk benne!

És a falu lakossága hisz benne: «nagyon szép és jó ebben hinni!» Giuliano majd minden házában van Szent Antal kép, mindenki tesz mellé egy megszentelt liliumot, s majd mindegyik másod-virágzik. Az idős plébános, Don Rocco kedves mosollyal nézett rám.

– P. Giancarlo Zamengo, aki a Pádúai Szent Antal Bazilika (Messagero) főigazgatója, Szent Antal relikviákkal érkezett hozzánk Pádúából. Megáldotta Szent Antal szobrát és azt a mozgó kocsit is, láthatóan nagyon örült, hogy itt lehet. Nagy megtiszteltetés ez a mi falunknak!

Nagyon fontos az embereknek, hogy a szobrot megérintsék, imádkozzanak hozzá, kérjenek és köszönjék meg a kapott kegyelmeket! Az új rügy a megújulás jele, az erő jele. Mindig tudni kell újra kezdeni, újjászületni!”

*Sendbote des Heiligen Antonius című, a Pádúai Szent Antal Bazilika hivatalos, havonta megjelenő újságjából fordította
V. Reviczky Éva*

A kontraszttársadalomról

AVAGY FELELŐS RÉSZVÉTELÜNK A KÖZÉLETBEN – KATOLIKUS MÓDON

1. Jézus és a közélet

Vegyük fontolóra Jézus néhány állásfoglalását a közéleti eseményekről!

A) „Éppen abban az időben voltak ott néhányan, akik hírt hoztak neki (Jézusnak) azokról a galileaiakról, akiknek a vérét Pilátus az áldozatokéval vegyítette. Ő ezt felelte nekik: Azt hiszitek, hogy ezek a galileaiak bűnösebbek voltak a többi galileainál, mivel mindezt elszenvedték? Mondom nektek: nem! De ha nem tartotok bűnbánatot, mindnyájan ugyanígy elvesztek” (Lk 13, 13).

B) „Még abban az órában odajött hozzá néhány farizeus, és azt mondta neki: Menj el, távozz innen, mert Heródes meg akar ölni. Ő azt mondta nekik: Menjetek, mondjátok meg annak a rókának: Íme, ördögöket űzök és gyógyítok, ma és holnap, és harmadnap befejezem. De ma, holnap és a következő napon úton kell lennem; mert nem lehet, hogy a próféta Jeruzsálemen kívül veszen el” (Lk 13, 31-33).

C) „Szabad-e adót fizetni a császárnak, vagy nem? ... Adjátok meg tehát a császárnak, ami a császáré, és az Istennek, ami az Istené” (Mt 22, 15-22).

D) „Ha gyűlöl majd benneteket a világ, gondoljatok arra, hogy engem előbb gyűlölt, mint titeket. Ha a világból valók volnátok, mint övéit szeretne benneteket a világ. De mert nem vagytok a világból valók, hanem kiválasztottalak benneteket a világból, gyűlöl benneteket a világ. Gondoljatok a tőlem kapott tanításra: Nem nagyobb a szolga uránál. Ha tehát engem üldöztek, titeket is üldözni fognak. Ha az én tanításomat megtartották, a titeket is megtartják. S ezt mind az én nevemért teszik veletek, mert nem ismerik azt, aki küldött engem. Ha nem jöttem és nem tanítottam volna őket, nem volna bűnük. De így nincs mentségük bűneikre. Aki engem gyűlöl, Atyámat is gyűlöl. Ha nem vittem volna végbe olyan tetteket közöttük, amilyeneket senki más nem vitt végbe, nem volna bűnük. De látták ezeket, mégis gyűlölnek engem is, Atyámat is. Mert teljesednie kell a törvényükben olvasható jövődőlésnek: Ok nélkül gyűlöltek. (...) Tegyetek ti is tanúságot rólam, hiszen kezdettől fogva velem voltatok” (Jn 15, 18-27).

E) „Menjetek tehát, és tegyetek tanítványommá minden népet. Kereszteljétek meg őket az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében, és tanítsátok meg őket arra, hogy megtartsák mindazt, amit parancsoltam nektek!” (Mt 28, 19k)

F) „(Pilátus) Visszament a helytartóságra, és újra megkérdezte Jézustól: Honnan való vagy? Jézus nem válaszolt neki. Pilátus kérdőre vonta: Nekem nem felelsz? Hát nem tudod, hogy hatalmam van rá, hogy szabadon bocsássalak, de hatalmam van arra is, hogy keresztre feszíttesselek? Jézus csak ennyit mondott: Nem volna föltettem hatalmad, ha onnan felülről nem kaptad volna” (Jn 19, 9-11).

Mindezek világossá teszik számunkra, hogy Jézus küldetését Izrael közéletében vitte végbe. Ő kora közéletének legmeghatározóbb személyisége volt, hiszen kiengesztelődött társadalmat akart. Ennek létrejötte érdekében szavával és viselkedésével állandóan közösséget foganatosított. Odafordult a gazdagokhoz (vö. Lk 19, 1-10) és a szegényekhez (vö. Lk 6, 20), a tanultakhoz (vö. 14, 1-6) és az iskolázatlanokhoz (vö. Mt 11, 25k), Galilea földművelő népességéhez (vö. Mk 1, 14) és Jeruzsálem városi lakosságához (vö. Mt 23, 37), a betegekhez és az egészségesekhez (vö. Mt 4, 23), az igazakhoz (vö. Mk 2, 17 ellenére) és a bűnösökhöz (vö. Lk 19, 10).

Előszeretete nyilvánult meg saját kora társadalmá selettjeinek tartott és peremre szorított emberei iránt: a szegények, éhezők, szomorkodók, elesettek, betegek, bűnösök, vámosok, utcanők, samaritánusok, asszonyok és a gyerekek.

2. Jézus közéleti célkitűzése: a kontraszttársadalom

Jézus saját kora társadalmától és a világától teljesen más bánásmódra nevelte és tanította övéit. Követelménye: a kontraszttársadalom, amelyben nem a világban uralkodó hatalmasok erőszakstruktúrái a közélet meghatározói, hanem a szolgálat szellemének kimeríthetetlen gazdagsága. Lássuk ennek az alátámasztását!

A) „Akkor Zebedeus fiainak az anyja odament hozzá a fiaival együtt, és leborult előtte. Hogy kérjen tőle valamit. (...) Amikor a többi tíz meghallotta ezt, nagyon megharagudott a két testvérré. Jézus azonban magához hívta őket és így szólt: Tudjátok, hogy a nemzetek fejedelmei uralkodnak a népeken, és a nagyok hatalmaskodnak föltöttük. Köztetek azonban ne így legyen, hanem aki nagy akar lenni köztetek, legyen a szolgátok, és aki első akar lenni köztetek, az legyen a ti szolgálótok. Hiszen az Emberfia sem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon, és életét adja váltságul sokakért” (Mt 20, 20-28).

B) „Menjetek! Íme, úgy küldelek titeket, mint bárányokat a farkasok közé” (Lk 10, 3).

C) „Békét hagyok rátok, az én békémet adom nektek. Nem úgy adom nektek, ahogy a világ adja” (Jn 14, 27).

D) „Pilátus visszament a helytartóságra, maga elé hívatta Jézust, és megkérdezte tőle: Te vagy a zsidók királya? Jézus ezt felelte: Magadtól mondod ezt vagy mások mondták neked rólam? Hát zsidó vagyok én? – tört ki Pilátus. – Saját néped és a főpapok adtak kezemre. Mit tettél? Jézus így válaszolt: Az én országom nem ebből a világból való. Ha ebből a világból volna országom, harcra kelnének szolgálaim, hogy ne kerüljek a zsidók kezére. De az én országom nem innen való. Pilátus közbeszólt: Tehát király vagy? Te mondod, hogy király vagyok – mondta Jézus. – Arra születtem, s azért jöttem a világba, hogy tanúságot tegyek az igazságról. Aki az igazságból való, hallgat szavamra. Pilátus ezt mondta: Mi az igazság?” (Jn 18, 33-37).

Jézus nem a magányba és elszigetelt életmódra hívta/hívja övéit, hanem egy új családba, mely jele Isten földre jött országának. „Ki az én anyám, és kik az én testvéreim? Aztán végighordozva tekintetét a körülötte ülőkön, így szólt: Íme, az én anyám és testvéreim. Mert aki Isten akaratát cselekszi, az az én testvérem, nővérem és anyám” (Mk 3, 33-35). Ezt az új családot maga Jézus konstituálta. Ezzel kezdődött el Izraelben, először még észrevétlenül, azonban feltartóztathatatlanul az az új közéletforma és társadalom, melyet Isten tervei szerint Jézus Krisztus elkezdett begyökereztetni e világba, és e munka folytatását a benne hívőkre bízta.

3. A kontraszttársadalom Szent Pál tanításában

A) „Azt mondom tehát, sőt figyelmeztetek titeket az Úrban, ne éljeteK úgy, mint a pogányok, akik hiúságokon járatják az eszüket. Sötétség borult elméjükre és elidegenedtek az istenes lélettől tudatlanságukban, amely szívük megátalkodottságának következménye. Lelkileg eltompulva kicsapongásokra adták magukat, és kapzsiságból mindenféle ocsmányságot űznek. Ti azonban nem ezt tanultátok Krisztustól, ha valóban őrá hallgattatok és megtanultátok, hogy Jézusban van az igazság. Korábbi életmódokkal ellentétben vessétek le tehát a régi embert, akit a megtévesztő kívánság romlásba dönt. Újuljatok meg gondolkodástok szellemében, s öltsetek magatokra az új embert, aki az Isten szerint igazságosságban és az igazság szentségében alkotott teremtmény. Hagyjátok el tehát a hazudozást, beszéljen mindenki őszintén embertársával, hiszen tagjai vagyunk egymásnak. Ha elfog is benneteket az indulat, ne vétkezzetek. A nap ne nyugodjék le haragotok fölött. Ne adjatok teret

a sátánnak. Aki lopott, ne lopjon többé, hanem dolgozzék, és keressen kenyeret keze munkájával, hogy legyen miből adnia a szűkölködőknek is. Semmiféle rossz szó ne hagyja el ajkatokat, hanem csak olyan, amely alkalmas az épülésre, hogy amiben kell, javára váljék hallgatóitoknak. Ne okozzatok szomorúságot Isten Szentlelkének, akivel meg vagytok jelölve a megváltás napjára. Legyen távol tőletek minden keserűség, indulat, haragtartás, szóváltás, káromkodás és minden egyéb rossz.

Inkább legyetek egymás iránt jóindulatúak, könyörültesek, és bocsássatok meg egymásnak, amint Isten is megbocsátott nektek Krisztusban. Mint Isten kedves gyermekei, legyetek az ő követői és éljeteK szeretetben, ahogy Krisztus is szeretett minket, és odaadta magát értünk jó illatú áldozati adományként az Istennek. Kicsapongásról és egyéb tisztátalanságról vagy kapzsiságról szó se essék köztetek, ahogy a szentekhez illik. Ocsmány, léha vagy kétértelmű szót ne ejtsetek ki. Ez sem illik hozzatok, annál inkább a hálaadás. Legyetek meggyőződve, hogy semmiféle erkölcstelennek, tisztátalannak, kapzsinak, más szóval bálványimádónak nincs öröksége Krisztus és az Isten országában. (...)

Gondosan ügyeljeteK tehát arra, hogyan éltek: ne balgán, hanem bölcsen. Használjátok fel az időt, mert rossz napok járnak. Ne legyetek értetlenek, hanem értséteK meg az Úr akaratát. Ne részegeskedjeteK, mert a bor léhaságra vezet, inkább teljeteK el lélekkel.

Szolgák, engedelmeskedjeteK földi uratoknak, félő tisztelettel és egyszerű szívvel, akárcsak Krisztusnak. Ne látszatra szolgáljátok, mint akik emberek tetszését keresik, hanem mint Krisztus szolgái, akik szívesen teljesítik Isten akaratát. Odaadással szolgáljátok, mert az Úrnak szolgáltok, nem embereknek. Hiszen tudjátok, hogy bármi jót tesz valaki, akár szolga, akár szabad ember, jutalomban részesíti az Úr. Gazdák, ti is így viselkedjeteK velük szemben. Hagyjátok abba a fenyegetőzést, hiszen tudjátok, hogy nekik is, akárcsak nekteK, Uruk van a mennyben, akinél nincs személyválogatás.

Öltsetek föl az Isten fegyverzetét, hogy a sátán cselvetéseinek ellenállhassatok. Nem annyira a vér és a test ellen kell küzdenünk, hanem a fejedelemségek és hatalmasságok, ennek a sötét világnak kormányzói és az égi magasságoknak gonosz szellemei ellen. Ezért öltsetek föl az Isten fegyverzetét, hogy a gonosz napon ellenállhassatok, és mindent legyőzve megtarthassatok állásaitokat. Így készüljeteK föl: csatoljátok derekatokra az igazság övét, öltsetek magatokra a megigazulás páncélját, sarunak meg a készséget viseljeteK a békesség evangéliumának hirdetésére. Mindehhez fogjátok a hit pajzsát, ezzel elháríthatjátok a gonosz minden tüzes nyilát. ►

Tegyétek fel az üdvösség sisakját, és ragadjátok meg a lélek kardját, vagyis az Isten szavát” (Ef 4, 25 – 5, 20; 6, 10-20).

B) „Ne tartozzatok senkinek semmivel, csak kölcsönös szeretettel, mert aki embertársát szereti, a többi törvényt is megtartja. Hiszen a parancs: ne törj házasságot, ne öl, ne lopj, a másét ne kívánd, s ami egyéb parancs még van, mind ebben az egyben tetőződik: Szeresd embertársadat, mint saját magadat. A szeretet nem tesz

rosszat az embertársnak. A törvény tökéletes teljesítése tehát a szeretet. Ehhez tartászatok magatokat, felismerve az időt. Itt az óra, hogy fölébredjünk az álomból: üdvösségünk közelebb van, mint amikor hívók lettünk. Múltban az éjszaka, a nappal pedig közel. Vessük hát le a sötétség tetteit, és öltük fel a világosság fegyvereit. Élünk tisztességesen, mint nappal, ne evés-ivásban és részegkedésben, ne kicsapongásban és tobzódásban, ne civakodásban és versengésben” (Róm 13, 8-13).

Krakomperger Zoltán plébános

A csoda

E valós történet szereplői nem tudom, kik, de azért...

A Dolgos-família Húshagyókedden jóízű adomázással vacsorázza a farsangfarki disznótoruk finom falatjait: orjaleves, pecsenye, hurka, kolbász, toroskáposzta, majd bőven fogy hozzá, hordóból frissen lopózott, jóféle házi bor. Gerzson hiányzik. A koronavírus-fertőzéstől reszkető Szilvit vitte sürgősségre: időseknél volt ápolónői gyakorlata, azóta szorul szívtájéka, s nehezen lélegzik. Hamvazószerda későeste végre kimerülten betoppannak, fortélyos félelemtől értetlenül aggódva dadogják: „Bő hónap múlva baba várható.”

A lány rendezett, csonka, a fiú jól szituált, példás családból való. 16 s 19 éves fejükre zúdul pofon, tasli, hideg-meleg, hidegebb-melegebb, szentségelés, szűzmáriázás, atyaúristenezés. A leendő dédinek másnap említik. Remegő arca falféher-tűzpiros, levegőért kapkod, támaszkodva székre ereszkedik, a szekrényen lévő, késő délutáni bárgyú-napfény sütötte ezüstfeszületére pillant, keresztet vet, a váratlan-sorstöröttek kimértségével, rekedten szól nagymamává lesz, sápadt, szinte önmaga gyászát ülő lányához: „Ami élet s nem halál, ha nehéz is, örömmel fogadjátok.” „Kösz, nagyikám, mindig számíthattam rád!” „Öcsi, félreértesz, mint eddig sokszor, sőt és de... Bírád, feloldozód nem én vagyok...” „Hagyd már, minden csoda három napig tart...” „Nagyon tévedsz. Amire Te gondolsz az a rólunk folyó érdemtelen (bár, miket beszélek...) csámcsogás, s az emberek dolga. A ránk került szégyenbélyeg viselése vagy a szégyentelenség közönségessége a miénk. A csoda, Isten ügye: összes emberteremtménye *egyszeri és megismételhetetlen* (Paulo Coelho, brazil író), s örökéletre hivatott.”

...ismeretlenül is a Jóisten áldja, éltesse Őket: a Virágvasárnap hajnalán világba felsírt, makkegészséges fiúcskát s az érte még kissé keserédesen rajongó szeretteit. (Dédi, nem tudni, milyen könnytengerben úszó, messzibe révedő szemekkel ejtett bölcs szava volt a lelki-erkölcsi fordulópont – az újdonsült nagymamák munkahelyükön visszamondták a GYES-t, mivel az első hevület-szédültében zord szívú lányból boldogságos kismama lett: elállt szándékától, szülés után mégsem, a világ összes kincséért sem adná örökre másnak drága gyermekét.) A csoda, Isten ajándéka, a többi a családra bízta – higgyünk, reméljünk.

Dr. Milbik József

A Szentlélek Isten jelképei

A legtöbb Bibliát ismerő embernek a Szentlélekről a következő történet jut az eszébe: „Amikor elérkezett pünkösd napja, ugyanazon a helyen mindnyájan együtt voltak. Egyszerre olyan zúgás támadt az égből, mintha csak heves szélvész közeledett volna, és egészen betöltötte a házat, ahol ültek. Majd lángnyelvek jelentek meg nekik szétoszolva, és leereszkedtek mind egyikükre. Mindannyiukat eltöltötte a Szentlélek, és különböző nyelveken kezdtek beszélni, úgy, ahogy a Lélek szólásra indította őket” (ApCsel 2).

A másik történet minden bizonnyal az, amikor a Szentlélek galamb képében megjelenik Jézus megkezesztelkedésekor: „Megkezesztelkedése után Jézus azonnal feljött a vízből, mire megnyílt neki az ég és látta, hogy Isten Lelke galamb képében leereszkedik és rászáll” (Mt 3, 16).

tus-arcú. A Pantokrátor jelentése „mindenható”, „a mindenség ura”. A mindenható jelzöt pedig az Atyára szoktuk használni, amint azt a hitvallásunkban, a Hiszek egyben is mondjuk.

A Fiút a legkönnyebb megjeleníteni, hiszen Ő Jézus Krisztusban öltött testet. Őt könnyen el tudjuk képzelni. Talán legtöbbünknek a Fausztina nővér féle irgalmas Jézust ábrázoló kép jut az eszünkbe, vagy a torinói lepel.

De térjünk vissza a Lélekhez, a láng jelképéhez. „Hát nem lángolt a szívünk – mondták –, amikor beszélt az úton és kifejtette az Írásokat?” (Lk 24, 32) Máshol pedig ezt olvashatjuk a lánggal kapcsolatban közvetlenül Jézus szájából: „Azért jöttem, hogy tüzet dobjak a földre. Mi mást akarnék, mint hogy lángra lobbanjon!” (Lk 12, 49)

Számomra a láng itt azt fejezi ki, hogy milyen érzés tölti el az ember szívét, amikor Krisztust hallgatja. A szívüket, amely a lélek lakhelye az emberben, ahol az érzések születnek, ahonnan azok kiindulnak. Meleg, sőt forró érzés járja át testüket a szívükből kiindulva. Ha belülről lángolóan ég az ember a szeretettől, akkor a fizikai világ tüze már nem is sokat árthat neki. Eszembe is jut sokszor ezzel kapcsolatban Dániel próféta könyvének 3. fejezetében olvasható történet, amikor is három férfit tüzes kemencébe vetettek, mert nem akartak bálványt imádni. „...A három férfiú, Sadrak, Mesak és Abed-negó, megkötözve a tüzes kemence közepére esett. Ott jártak-keltek a lángok között, dicsőítették az Istent és áldották az Urat” (Dán 3, 23-24). Vagy amikor Lourdes-ban, 1858. április 7-én, szerdán a nép szeme láttára csodával hitelesítette szavait Szűz Mária. Bernadette a Mária-

A két kiemelt jelkép: a láng (tűz), valamint a galamb.

Az Atya nem jelenik meg a világunkban olyan jelkép formájában, amit csak Őhozzá tudunk társítani, amivel Őt tudnánk szimbolizálni. Fülöp apostol kérdezte egyszer Jézustól: „Uram, mutasd meg nekünk az Atyát, s az elég lesz nekünk. Már oly régóta veletek vagyok – felelte Jézus –, és nem ismeresz, Fülöp? Aki engem látott, az Atyát is látta” (Jn 14, 8-9). Ezért általában, sőt a 15. századig szinte kizárólag, amikor az Atyát akarták megjeleníteni egy festményen, Ő krisztusarcú volt. Majd csak a 15. században kezd elterjedni, hogy egy ősz öregemberként ábrázolják az Atyát. Enguerrand Quarton-nak a Mária koronázása című képén 1454-ből az Atya és a Fiú arca még teljesen megegyezik (Villeneuve-les-Avignon, Musée Municipal). Azonban a Lyversberg Passio mestere a Mária koronázását 1465-70 körül már úgy festi meg, hogy az Atya őszszakállú öregember (München, Alte Pinakothek). Hogy az Atya ábrázolásának ez a fajta torzulása miért történt meg, az megérne egy külön tanulmányt.

Magyar emberként még meg kell említenem, hogy a Szent Koronánk tetején található Pantokrátor is Krisz-

jelenés idején égő szentelt gyertyát tartott a kezében. A gyertya lángja a leány kezét nyaldosta, de nem égett meg.

Központi és nagyon fontos szerepe van a léleknek az emberben, s úgy tűnik, az Istenben is. Hiszen ezt olvashatjuk a Bibliában: „*Ezért mondom nektek: minden bűnre és káromlásra elnyerik az emberek a bocsánatot, de a Lélek káromlása nem nyer bocsánatot. Ha valaki az Emberfia ellen beszél, bocsánatot nyer, de ha a Szentlélek ellen beszél, nem nyer bocsánatot sem ezen, sem a más-világon*” (Mt 12, 31). Azt is tudjuk és hisszük, hogy az Isten saját képmására teremtette az embert. Ezért az emberben is megtalálható kell, hogy legyen a hármasság felépítettsége, hasonlóan a Szentháromsághoz. Amikor keresztet vetünk magunkra, szépen ki is rajzolódik e hármasság és azok lakhelye is a testünkön belül: a fej a szellemiség lakhelye, ahol a gondolataink születnek; deréktól, az öv szintjétől lefelé a testiségünk jelképeződik; a nyak és az öv szintje között pedig a lélek szintje található, e szint központjában a szívvel. A lélek van középen, jelezve annak központi szerepét. Volt idő, amikor a köztereken felállított szobrok is magukon hordozták ezt, vagyis ha fej-szobrot állítottak, akkor annak az embernek csupán a szellemiségét szerették volna az emberek elé állítani, mint követendő példát. Mellszobor esetén a szellemiség mellett az adott személy lelkiisége is példaértékű volt. A teljes alakos szobor pedig azt jelentette, hogy annak az embernek a teljes személyisége – beleértve azt is, ahogyan a testiségét megélte – követendő példa.

A tisztítótűzben az Isten színe látására még nem alkalmas lélekből kiég minden olyasmi, ami alkalmatlanná teszi a mennybe való bejutásra. Úgy hisszük, hogy nagy szenvedésekkel jár ez a megtisztulási folyamat, ám a szenvedést elviselhetővé teszi az emberi lélek vágyakozása, hogy bejuthat a mennybe a megtisztulást követően. Vannak, akik azt mondják, hogy a tisztítótűz és a pokol szenvedései hasonlóak, de hozzátézik, hogy egy óriási különbség van a kettő között: a tisztítótűzben lévők tudják, hogy végül megtisztulva a mennybe jutnak, míg a pokolban lévők annak vannak tudatában, hogy szenvedéseik soha nem érnek véget.

A lánggal kapcsolatban szeretném megemlíteni a Szeretetláng mozgalmát, mely Magyarországról indult ki és mára már világméretű mozgalommá vált: az Eucharisztikus lelkiséget szeretné felkínálni egy sajátos Szűz Mária tiszteleten keresztül.

A lángról, a tűzről szinte mindenkinek a fény, a világosság és a meleg jut az eszébe. Ezeknek a jelzőknek nagyon szoros a kapcsolata Isten Lelkével, a Szentlé-

lekkel, de mondhatjuk nyugodtan, hogy magával az Istennel, mert Egy az Isten, és így ami igaz az egyik isteni személyre, az igaz magára a Szentháromságra, az Egyistenre is. A lángból kiindulva szeretnék most a világosságra összpontosítani, ami nagyon fontos szerepet játszik Jézus tanításában. Jézus maga nyilatkoztatja ki, hogy „*Én vagyok a világ világossága: aki engem követ, nem jár sötétségben, hanem övé lesz az élet világossága*” (Jn 8, 12). János evangéliuma nagyon sokszor említi a világosságot, nevezhetjük nyugodtan a világosság evangéliumának:

12, 36 „*Amíg veletek van a világosság, higgyetek a világosságban, hogy a világosság fiait legyetek. Ezeket mondta Jézus, aztán elment, és többé nem mutatkozott.*”

12, 35 Jézus így válaszolt: „*Már csak rövid ideig marad köztetek a világosság. Addig járjatok, amíg van világosságotok, nehogy elborítson benneteket a sötétség. Aki sötétben jár, nem tudja, hova megy.*”

1, 8 „*Nem ő volt a világosság, csak tanúságot kellett tennie a világosságról.*” (Ez Jánosra vonatkozik.)

3, 19 „*Ez az ítélet: a világosság a világba jött, de az emberek jobban szerették a sötétséget, mint a világosságot, mert tetteik gonoszak voltak.*”

1, 5 „*A világosság világít a sötétségben, de a sötétség nem fogta fel.*”

1, 9 „*(Az Ige) volt az igazi világosság, amely minden embert megvilágosít.*”

3, 20 „*Mert mindenki, aki gonoszat tesz, gyűlöli a világosságot, s nem megy a világosságra, nehogy kiderüljenek a tettei.*”

1, 4 „*Benne az élet volt, s az élet volt az emberek világossága.*”

1, 7 „*Azért jött, hogy tanúságot tegyen, tanúságot a világosságról, hogy mindenki higgyen általa.*”

3, 21 „*Aki ellenben az igazsághoz szabja tetteit, a világosságra megy, hadd derüljön fény a tetteire, amelyeket az Istenben vitt végbe.*”

9, 5 „*Amíg e világban vagyok, világossága vagyok a világnak.*”

11, 9 „*Jézus így válaszolt: „Nem tizenkét órája van a napnak? Aki nappal jár, nem botlik meg, mert látja a világ világosságát.”*

11, 10 „*Aki azonban éjszaka jár, megbotlik, mert nincs világossága.*”

12, 46 „*Világosságul jöttem a világba, hogy aki hisz bennem, ne maradjon sötétségben.*”

Több, mint érdekes, ahogy Jézus és ezáltal maga az Isten beszél a világosságról. A természettudományban jártas embernek – így nekem is – a világosságról a fizikai fény jut az eszébe. A fizikában a fény a legérdeke-

sebb, legkülönlegesebb jelenség. A fényt részecskeként is kezelhetjük (amit akkor fotonnak nevezünk), de a többi részecskével ellentétben a fénynek nincs tömege, tiszta energiaként jelenik meg. Azonban nagyon érdekes, hogy tud tömeggé is válni a fény, azaz testet tud ölteni. Erre példa az úgynevezett párkeltés jelensége, amikor a fényből két (iker)részecske keletkezik. A fény, ha elegendően nagy az energiája, akkor például egy elektronná és egy pozitronná tud alakulni (de más részecsképárrá is akár). Ennek a jelenségnek a fordítottja is megtörténhet, amit fel is használnak az egyik mindennapos orvosi képalkotó módszer során: ez a PET (Pozitron Emissziós Tomográfia). A PET során egy pozitron találkozik egy elektronnal és megsemmisülnek, azaz eltűnik a tömegük és átalakulnak fénné, tiszta energiává (két foton keletkezik). Megsemmisülésnek vagy annihilációnak nevezzük ezt a folyamatot. Számomra ez a két folyamat bepillantást enged a teremtésbe és a halálba. A világunk keletkezésére vonatkozóan ma elfogadott ősrobbanás elmélet ezen előbbi jelenség gigantikus hasonmása az én szememben: a világ kezdetén egy hatalmas mennyiségű energia testet öltött, és létrejött az anyag. Ez maga az ősrobbanás. A kezdeti energia Istentől származott, s ennek egy része vált anyaggá. Azonban nem minden energia változott anyaggá, egy része, úgy tűnik, megmaradt tiszta energia képében, azaz megmaradt fénynek. Sőt az anyag egy jókora része folyamatosan visszaalakul fényvé, melynek legszembetűnőbb formája az, hogy a csillagok, mint izzó tűzgolyók világítanak. Isten folyamatos jelenlétét ezért mi sem jelképezhetné szebben, mint az, ha az Istent a fényvel szimbolizálnánk. Számomra ez már nem csupán jelkép: Isten világot betöltő jelenlétének szimbóluma a fény. Másik fontos tétel a fizikában, hogy ha egy részecske mozgása során minél inkább megközelíti a fénysebességet, annál lassabban telik számára az idő. Sőt, a fénysebességgel haladó részecske számára megáll az idő. És mit gondol a teológia ma az Istentől, hogy Ő állandó és nincsen benne semmi változás! Több mint érdekes ez a hasonlóság! A tétel azt is kimondja, hogy tömeggel rendelkező részecske mozgása során nem érheti el a fénysebességet.

Az Univerzumban a legfőbb fényforrás a rengeteg csillag, melyek egyike a Napunk. Elfogadott és bizonyított tény, hogy a földi élet forrása a Nap. Nem véletlen, hogy a Napot magával Jézus Krisztussal azonosítják. Jézust és anyját, Máriát mint a Földre született két legfontosabb embert az égbolt két legnagyobb világítójával szokták azonosítani (a magyar hagyományban egészen biztosan): Jézust a Nappal, Máriát pedig a Holddal.

Gyönyörű jelkép ez, hisz a napnak van saját fénye, a Holdnak azonban nincs. A Hold „csak” visszatükrözi a Nap fényét. Érdekes továbbá, hogy a Nap és a Hold látószög nagysága a Földről nézve pontosan egyforma. Ez leginkább napfogyatkozáskor válik nyilvánvalóvá, amikor azt látjuk, hogy a Hold éppen eltakarja a napkorongot az égen. Se nem kisebb, se nem nagyobb annál, annak ellenére, hogy a Nap átmérője négy milliószor nagyobb a Holdénál.

Észre kell azt is vennünk, hogy az „ég” szavunkkal egyszerre mondjuk azt ki, hogy valami lángol, és utalunk arra a helyre, ahol az Isten van, lakik és jelenti azt

a helyet is, ahol a Nap és a csillagok laknak, világítanak, égne. Nyelvünk nagyon szépen utal e szoros összefüggérendszerre. Megfigyeltem azt is, hogy az Oltáriszentség tartója éppen olyan formájú, mint a Nap. Üzenete: az Oltáriszentség sugározza mindenfelé az éltető kegyelmet. Napként ragyog előttünk a kihelyezett Oltáriszentség, Jézus Krisztus teste. S az sem véletlen, hogy arany, vagy aranyozott az oltáriszentség-tartó. Az arany a Nap jelképe. Az aransárga a Napnak a színe. A fest-

ményeken, zománcképeken, ha egy ember feje mögött aransárga, kör alakú háttér látható, azt jelenti, hogy szent, üdvözült ember van ábrázolva.

E szimbólum azonban jóval messzebb mutat a kereszténységnél. Az ókori Egyiptomban az aranyat a Nap testének és húsának tartották. Mitra (szanszkrit) vagy Mitrász (görögös) néven az ókori emberek a felkelő nap „istenét” tisztelték. Érdekes megjegyezni, hogy a mítoszok szerint Mitra december 25-én született, egyes történetek szerint egy szűztől. Feltűnő ez a hasonlóság Krisztussal. Egyesek szerint, ha Krisztus nem született volna meg a világunkban, akkor a mai napig Mitra születését ünnepelnénk karácsonykor. De vajon miért éppen karácsony előestéjén, vigiliáján, 24-én ünnepeljük Jézus születését? Ez a nap a fény születésének a napja az évben. December 21-e az év legsötétebb napja, ezen a napon a leghosszabb az éjszaka és a legrövidebb a nappal. Ezt követően már hosszabbodnak a nappalok és rövidülnek az éjszakák. Azonban szabad szemmel, látható módon (nem műszerek segítségével) csak három nappal később válik nyilvánvalóvá, hogy valóban hosszabbodik a nappal és a fény újra győzedelmeskedett a sötétséggel szemben. Más napon nem is születetett volna a világba a Világ Világossága, mint e napon. S mikor ünnepeljük az ige fogantatását a Szentlélektől? Éppen kilenc hónappal karácsony előtt, március 25-én, Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepén.

Még sok mindent lehetne írni a tűz és a láng szimbolikájáról az Istennel kapcsolatban, azonban remélem, hogy ez a néhány összegyűjtött idézet és gondolat felébreszti az olvasóban a tovább-gondolás és az utánajárás vágyát.

Dr. Papp Ferenc

Hitéleti statisztikánk

2020. január 1-től május 31-ig

szertartás	létszám	megjegyzés
keresztelés	12 fő	
esketés	0 fő	
temetés	55 fő	

Lapzárt!

Következő számunk 2020. szeptember 6-án, vasárnap jelenik meg. Kérjük, hogy a megjelentetni kívánt cikkeket 2020. augusztus 16. vasárnapig küldjék el az impresszumban megadott e-mail címek egyikére, vagy személyesen adják le a plébánián. A beküldött cikkek végén szerepeljen az írás szerzője, mert időnként sajnos hiányzik. A mellékelt képeket mindig külön fájlban kérjük, nem a szövegbe beágyazva!